

СОВЕТ
НОВОКЫРЛАЙСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Центральная, д. 3, с.Новый Кырлай,
Арский муниципальный район, 422035

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЯҢА КЫРЛАЙ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Үзәк урам, 3 йорт, Яңа Кырлай авылы,
Арча муниципаль районы, 422035

Тел. (84366)56-7-32, факс (84366)56-7-34. E-mail: Nkrl.Ars@tatar.ru

19 октябрь 2017 ел

№45

Яңа Кырлай авыл жирлеге Советы

КАРАРЫ

«Яңа Кырлай авыл жирлеге» муниципаль берәмлеген төзекләндерү кагыйдәләренә раслау турында

“Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясы нигезендә, тулаем “Яңа Кырлай авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге территориясендә төзекләндерү объектларын чиста һәм тәртиптә тотуга бердәй таләпләр билгеләү максатларында Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының Яңа Кырлай авыл жирлеге советы:

1. «Яңа Кырлай авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә кушымтада бирелгән төзекләндерү кагыйдәләрен расларга.
2. «Яңа Кырлай авыл жирлеге» муниципаль берәмлеген төзекләндерү кагыйдәләрен раслау турында» 2014 елның 01 апрелендәге 43 номерлы Яңа Кырлай авыл жирлеге Советы карарын (2014 елның 11 июлендәге 51 номерлы үзгәрешләр белән) үз көчен югалткан дип санарга.
3. Татарстан Республикасы Арча муниципаль районының «Яңа Кырлай авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставында билгеләнгән тәртип нигезендә Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталында һәм махсус мәгълүмат стендларында әлеге карарны бастырып чыгарырга.
4. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көннән үз көченә керә.
5. Әлеге карарның үтөлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

Яңа Кырлай авыл жирлеге башлыгы

Г.Г.Сәфәров

«Яңа Кырлай авыл җирлеге» муниципаль берәмлеген төзекләндерү кагыйдәләре

I. Гомуми нигезләмәләр

1. «Яңа Кырлай авыл җирлегенә» муниципаль берәмлеген төзекләндерү кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдәләр) «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законны, әйләнә-тирә мохитне саклау турындагы федераль кануннар, халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге, Россия Федерациясенә, Татарстан Республикасының һәм муниципаль норматив хокукый актлар нигезендә эшләнә.
2. Әлеге Кагыйдәләр барлык физик һәм юридик затларның оештыру-хокукый рәвешләренә бәйсез рәвештә үтәвә мәҗбүри.
3. Әлеге Кагыйдәләр «Яңа Кырлай авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенә бөтен территориясендә гамәлдә һәм таләпләр билгели:
 - 1) биналарны (торак йортларны да кертеп) карап тоту, алар урнашкан корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тиешле биналарның һәм корылмаларның тышкы күренешенә карата;
 - 2) төзекләндерү эшләре исемлегенә һәм аларны үтәү ешлыгына;
 - 3) «Яңа Кырлай авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерүне оештыру (урамнарны яктыртуны, территорияне яшелләндерүне, урамнар исемнәре һәм йортларның номерлары булган күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыруны һәм тотуны да кертеп).
4. Территорияләргә төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру шәһәр төзелеше һәм җир законнары, махсус нормалар һәм кагыйдәләр, дәүләт стандартлары, «Яңа Кырлай авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенә Генераль планы, «Яңа Кырлай авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенә җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, «Яңа Кырлай авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенә проект документациясе, билгеләнгән төрлөктә расланган проект документациясе нигезендә гамәлгә ашырыла.
5. Әлеге Кагыйдәләр «Яңа Кырлай авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын җыюны, алып китүне, транспортировкалауны, утильләштерүне һәм эшкәртүне оештыру буенча мөнәсәбәтләргә җайга салмый.

Төп төшенчәләр

6. Әлеге Кагыйдәләргә гамәлгә ашыру максатларында түбәндәге төшенчәләр кулланыла:

җирле әһәмияттәге автомобиль юлы - транспорт чаралары хәрәкәте өчен билгеләнгән һәм автомобиль юлының бүленгән полосасы чикләрендә һәм аларда урнашкан яисә алар астында урнашкан конструктив элементларны (юл полотносы, юл өслеге һәм шуңа охшаш элементлар) һәм аның технологик өлеше булган юл корылмаларын - саклагыч юл корылмаларын, ясалма юл корылмаларын, житештерү объектларын, автомобиль юлларын төзекләндерү элементларын үз эченә алган транспорт инфраструктурасы объекты;

фасадның архитектура үзенчәлекләре - бинаның фасадның, шәһәр төзелеше мохитенә конструктив һәм эстетик сыйфатларын чагылдыра торган аермалы характеристикалары (стиль һәм композицион бөтенлек, ритм, ярашлылык һәм пропорциональ булу, визуаль кабул итү, ачык һәм ябык киңлекләр балансы);

фонсыз конструкцияләр - тышкы мәгълүмат чараларын өзәрләү ысулы, корылма аерым хәрәфләрдән, билгеләрдән, билгеләрдән, декоратив элементлардан тора;

территорияне төзекләндерү - территорияне карап тоту буенча чаралар комплексы, шулай ук гражданның яшәү шартларының уңайлылыгын тәэмин итүгә һәм арттыруга,

территориянең санитария һәм эстетик торышын яхшыртуга юнәлдерелгән территорияләргә төзекләндерү элементларын проектлау һәм урнаштыру;

вертикаль яшелләндерү - биналарның фасад өслекләрен һәм корылмаларны, шул исәптән балконнарны, көймәләргә, галереяларны, терәк стеналарын һ.б. куллануны, аларда стационар һәм мобиль яшел утыртмаларны урнаштыру өчен;

витрина - фасадның бер өлешен биләп торучы тоташ пыялалау рәвешендәге проем (тәрәзә, витраж);

барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзө - жирлекнең тышкы образын формалаштыручы биналар һәм территорияләр фасадларының архитектур-сәнгать һәм шәһәр төзелеше үзенчәлекләре;

яктыртуның тышкы ысулы - мөгълүмати конструкцияне яктырту ысулы, ул вақытта мөгълүмат кыры аңа юнәлтелгән утның еракта урнаштырылган чыганагы белән яктыртыла;

квартал эчендәге (жирле) юл - магистраль урамнардан торак йортлар төркемнәренә һәм кварталның башка урыннарына таба транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте өчен билгеләнгән автомобиль юлы;

төзекләндерүне торгызу - юлларның, хужалык проездының, тротуарның бөтен киңлегенә сыйфатлы асфальт түшәмәне торгызуны, бордюр ташын кире урнаштыруны, туфракның уңдырышлы катламын торгызу, газ үләннәре чәчелү һәм бозылган яшел утыртмалар утырту тырмасы астына газлар ремонтлауны, реклама конструкцияләрен һәм төзекләндерүнең башка элементларын торгызуны үз эченә алган эшләр комплексы;

газон - махсус сайлап алынган үләннәр орлыклары чәчелә торган, ул утырту өчен фон, парк корылмалары һәм ландшафт композициясенә мөһтәбыйль элемент булып тора, шулай ук табигый үлән капламы;

жирлек территориясә - муниципаль берәмлек чикләре чикләрендә территория;

мөгълүматны тапшыруның динамик ысулы - мөгълүматны электрон чыганақлардан файдаланып тапшыру ысулы һәм мөгълүматны алмаштыруны күздә тоткан табло;

йорт биләмәсә - ишегалды корылмалары булган индивидуаль торак йорт һәм әлегә йорт урнашкан жир кишәрлеге;

ишегалды корылмалары - жир кишәрлегендә урнашкан вақытлы ярдәмчә корылмалар (базлар, күгәрченнәр, сарайлар һ.б.);

йорт билгеләре - аншлаг (урам, мөйдан, проспект атамаларын күрсәтүчә), номер билгесә (йорт һәм корпус номерын күрсәтүчә), подъезд һәм фатирлар номерын күрсәтүчә, инвалидлар өчен объекттан файдалану мөмкинлеген тәэмин итүчә халықара символ, байрақлар, истәлекле такталар, полигонометрик билгә, янғын сүндерү гидранты күрсәткечә, грунт геодезик билгеләр күрсәткечә, магистраль һәм су үткәргеч чөлтәр камералары, жирлек канализациясә күрсәткечә, жир асты газүткәргечә корылмалары күрсәткечә;

бина - автоном рәвештә яшәргә, реконструкцияләнергә һәм эксплуатацияләнергә мөмкин булган бердәм күләм төзелеш системасын (төзелешкә бер рөхсәт нигезендә төзелгән) тәшкит итүчә капитал төзелеш объекты;

яшел утыртмалар - табигый һәм ясалма килеп чыккан агач-куаклык һәм үләнчөл үсәмлекләре жыелмасы (паркларны, урманнарны, махсус сакланылучы табигать территорияләрен, бульварларны, скверларны, бакчаларны, бакчаларны, газоннарны, чәчәкләкләрне, шулай ук аерым торучы агачларны һәм куакларны да кертеп);

жир кишәрлеге - Жир өслегенәң характеристикалары булган, аны индивидуаль билгелә бер әйбер сыйфатында билгеләргә мөмкинлек бирә торган өлешә;

жир эшләре - жирлек территориясенәң камилләштерелгән яисә грунт катламын бозуга яисә юлларның һәм тротуарларның камилләштерелгән катламын төзүгә (укладка) бәйлә эшләр;

инженерлык коммуникацияләре - инженерлык-техник тәэмин итү чөлтәрләре: суүткәргеч, канализация, жылыту, торбаүткәргеч, электр тапшыру линияләре, элемент һәм жирлек территориясендә гамәлдә булган йә салына торган башка инженерлык корылмалары;

яңгырлы канализация (яңгыр сулары) - өскә (яңгыр сулары, таллар), су юу һәм дренаж суларын транспортировкалау өчен билгеләнгән технологик яктан бәйлә инженерлык корылмалары (улақлар, яңгыр сулары, лотоклар һәм торбалар) комплексы;

жемелдәүчә яктылык - яктылык агымы характеристикаларын (төс, яктылык, керешү чираты һ.б.) алмаштыруны күздә тотан яктылык-динамик нәтижә;

тышкы яктырту - жирлекнең караңгы вакытында магистральләр, урамнар, майданнар, парклар, скверлар, бульварлар, ишегаллары һәм жәяүлеләр өчен билгеләнгән элементлар жыелмасы;

килеп туган төзелешнең тышкы архитектур йөзен бозу - урнаштыруга рөхсәт ителә торган һәм рөхсәт ителми торган тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының тибына һәм төренә карата таләпләрне, шул исәптән, жирлек барлыкка килгән төзелешнең тышкы архитектур йөзен саклау кирәклеген исәпкә алып, әлеге Кагыйдәләр билгеләгән таләпләрне үтәмәү; рөхсәтсез (санкцияләnmәгән) чүплек - үз белдеге белән (рөхсәт ителмәгән) ташландыру (урнаштыру) яисә каты көнкүреш, эре габаритлы, төзелеш калдыкларын, юридик яисә физик затлар эшчәнлегенә барышында барлыкка килгән башка чүп-чарны, 50 кв.м дан артык майданда һәм 30 куб метрдан артык күләмдәге складлау;

стационар булмаган сәүдә объекты - инженерлык-техник тәэмин итү челтәрләренә тоташтыру (технологик тоташтыру) булуга яисә булмавына карамастан, жир кишәрлегенә нык бәйлә булмаган вакытлыча корылган яисә вакытлыча конструкциядән гыйбарәт сәүдә объекты;

яшелләндерү - үсемлек компонентларын актив кулланып муниципаль берәмлек тирәлеген формалаштыруны тәэмин итә торган территорияне төзекләндерү һәм ландшафт оешмасы элементы, шулай ук инженерлык өзерлегенә төрлө төрләре буенча эшләр үткөрүгә (вертикаль планлаштыру, терраслау, кронирование һ.б.) бәйлә комплекслы процесс һәм яшелләнделгән территорияләрне төзекләндерү: турыдан-туры агач утырту, шул исәптән эре үлчәмнәр, куаклыклар, үләнчел газлар, чөчәклекләр, альпинарийлар һәм рокарилар булдыру, махсуслаштырылган бакчалар төзү һ.б.лар төзү белән бәйлә комплекслы процесс; гомуми файдаланудагы яшелләнделгән территорияләр - гомуми файдаланудагы территорияләрдә урнашкан скверлар, парклар, бакчалар һәм бульварлар;

чикләнгән файдаланудагы яшелләнделгән территорияләр - предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләрнең яшелләнделгән территорияләре;

махсус билгеләнештәге яшелләнделгән территорияләр - санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратларны яшелләндерү, үсентеләр питомниклары;

махсус сакланылучы табигать территорияләре - табигать комплекслары һәм аеруча табигатьне саклау, фәнни, мәдәни, эстетик, рекреацион һәм савыктыру өһәмиятенә ия булган, жирле үзидарә органнары карарлары тарафыннан тулысынча яисә өлешчә хужалык файдалануыннан алынган һәм алар өчен махсус саклау режимы билгеләнгән жир, су өслеге һәм алар өстендәге һава кичкелгән участоклары;

жәмәгать транспортының көтүен туктату - жәмәгать транспортын туктату, пассажирлар утырту һәм төшерү зонасына һәм жәмәгать транспортында пассажирлар көтеп тору зонасына ия махсус жиһазландырылган майданчык;

пыялаланган фасад - фасадның бөтен яссылыгын яисә аның шактый өлешен алып тора торган тоташ пыяладан эшләнгән фасад;

яктыртуның ачык ысулы - яктылык чыганагының аны тарату өчен каршылыклары булмаган мәгълүмати конструкцияне яктырту ысулы;

жирлек панорамасы - жирлек территориясенә ачык пространстводан (яр бие, майданы, су объектлары акваториясе, күренеш һәм күзәтү майданчыклары) кабул ителә торган, жирлек характеристикаларын һәм силуэтын ача торган фрагменты;

жәяүлеләр өчен зоналар - транзит хәрәкәт итү максатларында халык хәрәкәте үткәрелә торган һәм билгеле бер характеристикаларга ия булган жирлек территорияләре участоклары, алар урамнан тыш һәм жир өсте жәмәгать транспорты тукталышлары булу, хезмәт күрсәтү объектларының, тарих һәм мәдәният ядкарларының, рекреацияләренә югары концентрациясе һ.б. Жәяүле зоналар эспландларда, жәяүлеләр урамнарында, торак пункт майданнарының жәяүле частларында формалашырга мөмкин;

йорт алды территориясе - яшелләндерү һәм төзекләндерү элементлары булган күпфатирлы йорт урнашкан жир кишәрлегенә, әлеге йортка хезмәт күрсәтү, эксплуатацияләү һәм төзекләнделгән өчен билгеләнгән һәм күрсәтелгән жир кишәрлегендә урнашкан башка объектлар;

якындагы территория - бина, корылма, койма, төзелеш майданчыгы, сөүдө, реклама объектлары чигенө турыдан-туры тоташа торган территория, бирелгөн жир кишәрлеге чиклөрөнө, шулай ук милектөгө, файдаланудагы (билөүдөгө) башка объектларга; продуктив хайваннар һәм кошлар - алар сөтне, йонны, йомырканы һәм башкаларны алу өчен күп тапкырлар яисә даими кулланыла торган хайваннар һәм кошлар; тышкы мөгълүмат чараларын (паспортны) урнаштыру проекты - Башкарма комитет карары белән расланган, ул төзөклөндөрү элементының тышкы күренешен һәм төгөл урынын, ө атап өйткөндө тышкы мөгълүмат чараларын билгели торган һәм аны идентификацияләү өчен кирәкле башка белешмөләрне үз эченө алган билгеленгән рөвештөгө документ; территорияне санитар чистарту - аерым территориядән жыю, каты көнкүрөш һәм эре габаритлы калдыкларны алып китү һәм утильләштерү (зарарсызландыру); яктылык тартмасы - тышкы мөгълүмат чараларын өзөрлөү ысулы, корылма эчке яктыртылган бер күлөмнөн яисә күлөмле элементлардан гыйбарөт; авыл хужалыгы хайваннары - терлекчелек һәм башка авыл хужалыгы продукциясен, терлекләрне житештерү өчен кулланыла торган хайваннар, кыйммөтле мехлы жөнлекләр, куяннар, умарталар һәм башкалар; махсулаштырылган оешмалар - төзелгөн муниципаль контрактлар нигезендө жирлек территориясен төзөклөндөрү өлкөсендөгө эшчөнлекнең махсус төрлөрөн гамөлгө ашыручы төрле оештыру-хокукый рөвештөгө юридик затлар; территорияләрне тоту - жир кишәрлегендө урнашкан биналарны, корылмаларны, кече архитектура формаларын, коймаларны, төзелеш майданчыкларын, яшел утыртмаларны, жир асты инженерлык коммуникациялөрөн һәм аларның конструктив элементларын, транспорт инфраструктурасы объектларын үз вакытында ремонтлау һәм фасадларын карап тотуга бөйле чаралар комплексы; жирле өһөмияттөгө юлларны тоту - юлларның, юл корылмаларының, юлларны комплексы төзөклөндөрү элементларының транспорт-эксплуатация торышын тәэмин итө торган эшләр комплексы; Тышкы мөгълүматны урнаштыру чарасы (вывеска) - оешма урнашкан урында һәм (яисө) турыдан-туры товарны реализацияләү урынында урнашкан һәм (яисө) турыдан-туры товарны реализацияләү урынында урнаштырылган мөгълүмати конструкция булган территорияне төзөклөндөрү элементы, күрсөтелгөн мөгълүмат "Кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендө мөжбүри булган мөгълүматны кулланучыларга житкерү өчен биналарны мөгълүмати рәсмилөштерү максатларында хөзмөтләр күрсөтү, ө атап өйткөндө, оешманың фирма исеме (исеме) һәм аның эш режимы турындагы мөгълүматны, шулай ук законны үз көчөнө урнаштыру мөжбүриле булган яисө эшлекле өйлөнөш гадөте аркасында урнашкан һәм реклама белән бөйле максатларны өзөрлекләми торган мөгълүматны. "Тышкы мөгълүматны урнаштыру чарасы" һәм "тышкы мөгълүмат чарасы" төшөнчөсө тиңдөш; махсус жирлек өһөмиятендөгө территорияләр - жирлек территориясенөң өлегө Кагыйдөлөрдө урнашкан төзелешнең тышкы архитектур йөзен саклап калу максатларында урнаштыруга рөхсөт ителө һәм рөхсөт ителми торган тышкы мөгълүмат урнаштыру типлары һәм төрлөрө билгеләнө торган, шул исөптөн мондый конструкциялөргө талөпләр билгеләнө торган махсус статус һәм (яисө) югары мөдөни-рекреацион һәм социаль кыйммөткө ия булган өлөшө; территорияләрне жыөштыру - житештерү һәм куллану калдыкларын, башка чүп-чарны, карны махсус билгеленгөн урыннарга жыюга, алып китүгө бөйле эшчөнлек төрө, шулай ук халыкның экологик һәм санитар-эпидемиологик иминлеген һәм өйлөнө-тирө мохитне саклауга юнөлдөрөлгөн башка чаралар; урамнар һәм гомумпоселок юллары - гомуми кулланылыштагы территорияләр, аларның жирлек мохите эстетикасына югары талөпләр куелган; вөкалөтле орган - үз компетенциясө чиклөрөндө жирлек территориясен оештыруны, координацияләүне һәм төзөклөндөрүне гамөлгө ашыручы башкарма комитет; фасад - бинаның тышкы ягы (төп, ян, ишегалды); фон конструкциялөрө - хөрөфләр, билгеләр һәм декоратив элементлар фон өслөгөндө урнашкан тышкы мөгълүмат чараларын өзөрлөү ысулы;

фриз - фасададың декоратив әйләнә торган элементы яки горизонталь полоса рәвешендәгә козырек;
фронтон - бинаның фасадының соңғы кат тәрәзәләренәң югарыгы билгеләреннән яисә чыгыш ясаучы элементлардан фасададың өске ноктасына кадәр үлчәнгән түбәдән югарырак күтәрелүче йомгаклау өлешә;
территорияне төзекләндерү элементлары - төзекләндерүнең состав өлешә буларак кулланыла торган декоратив, техник, планлаштыру, конструктив жайланмалар, үсемлек компонентлары, жиһазларның һәм бизәлешнең төрлө төрләре, кече архитектура формалары, стационар булмаган объектлар, тышкы реклама һәм мөгълүмат чаралары.

II. Территорияләрне төзекләндерүгә, карап тотуны һәм жыештыруны оештыруга гомуми таләпләр

7. Жирлекнең бөтен территориясә һәм анда урнашкан барлык биналар (торақ йортларны да кертеп) һәм корылмалар (алга таба - биналар, корылмалар) төзекләндерелергә, эчтәлеккә һәм жыештырылырга тиеш.
8. Гомуми файдаланудагы территорияләрне, шул исәптән урамнар, машина юллары, жирле әһемияттәгә автомобиль юллары, яр буйлары, скверлар, пляжлар, башка объектлар биләгән жир кишәрлекләрен карап тотуны һәм жыештыруны оештыру вәкаләтле органнарны үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра.
9. Жирле әһемияттәгә автомобиль юлларын тоту һәм жыештыру махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла
- 9.1. Жирлек территориясендә узучы тимер юл юллары әлегә корылмаларны файдаланучы оешмалар кече белән тәмин ителә.
10. Яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын тоту һәм карау түбәндәгеләрне гамәлгә ашыра:
 - 1) бирелгән жир кишәрлегә чикләрендә - жир кишәрлегенәң миләкчеләре яисә башка хокук ияләре;
 - 2) гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр чикләрендә - муниципаль заказны урнаштыру нәтижеләре буенча әлегә эшләрне башкаруга конкурс откан вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма;
 - 3) чикләнгән файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр (предприятиеләр, оешмалар, учреждениеләр) һәм махсус билгеләнгән урыннар чикләрендә (санитария зоналары, су саклау зоналары, зиратлар, питомниклар) - әлегә объектларның хужалары;
 - 4) йорт яны территорияләре чикләрендә - күпфатирлы йортлардагы торақ урыннар миләкчеләре яисә идарәче оешмалар;
 - 5) жир өсте коммуникацияләренәң, шул исәптән электр чөлтәрләренәң, яктырту чөлтәрләренәң, радиолинияләренәң сак зоналарында күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары;
 - 6) жир асты коммуникацияләренәң сак зоналарында (әгәр урнаштыру рөхсәт ителгән булса) - күрсәтелгән коммуникацияләр хужалары.
11. Урамнардан һәм юллардан грунт һәм жир өсте суларын чыгару өчен билгеләнгән кюветларны, торбаларны, дренаж корылмаларын жыю һәм чистарту, су сиптерү коллекторларын һәм яңгыр суларын агызу коеларын чистарту аларны эксплуатацияләүче оешмалар тарафыннан башкарыла.
12. Жәмәгать бәдрәфләрен урнаштыру һәм тоту тәртибе гамәлдәгә законнар, санитария кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә билгеләнә. Санитария һәм туалетларның техник торышы өчен жаваплылыкны аларның миләкчеләре, хужалары, арендаторлары яки махсуслаштырылган оешмалар китерә, аларга хезмәт күрсәтә.
13. Төзекләндерү эшләрен башкару ешлыгы эшләренәң заказчысы тарафыннан объектларның тиешле санитар һәм техник торышын тәмин итүне исәпкә алып билгеләнә.
14. Жирлек территориясен тоту һәм жыештыру чикләре бирелгән жир кишәрлегенәң чикләре (жир кишәрлегә билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән булса, биләмәдәгә жир

кишәрлегенәң фактта урнашкан чиге буенча) нигезендә физик һәм юридик затлар тарафыннан билгеләнә.

15. Вәкаләтле орган җирлек территориясен, шул исәптән гомуми файдаланудагы территорияләрне, билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә карап тоту һәм җыештыру эшләренең үтәлешен тикшереп тора.

III. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тышкы күренешенә, фасадларның һәм коймаларның, юлларның, индивидуаль торак йортларның, яңгыр канализациясе челтәрләренең, күзәтү һәм яңгыр сулары коеларының, су бүлеп чыгару корылмаларының, техник элемент чараларының, тышкы яктырту объектларының, кече архитектура рәвешләренең, стационар булмаган объектларның, төзелеш эшләрен җитештерү урыннарының, күмү урыннарының тышкы кыяфәтенә, автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау урыннарына карата таләпләр.
Җирлек территориясен бәйрәм белән бизәү
Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен тоту буенча гомуми таләпләр

16. Күчемсез милек объектларыннан файдаланучы һәм (яисә) аны биләүче предприятиеләр, оешмалар, гражданныр, шул исәптән шәхси милек хокукында, биналарны, корылмаларны эксплуатацияләргә һәм аларны техник эксплуатацияләүнең билгеләнгән кагыйдәләре һәм нормалары нигезендә ремонтларга, биналарның, фасадларның, коймаларның төзеклеген, биналардагы вывескаларны, фатир номерлары, йорт номерлары күрсәткечләре күрсәткечләрен күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм буярга тиеш.

17. Алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен милекчеләре яисә башка хокук ияләре үзләре йә махсуслаштырылган оешмаларны үз ачкалары исәбеннән җөлеп итү юлы белән тоталар.

18. Алар урнашкан биналарның, корылмаларның һәм җир участокларының эчтәлеге алар урнашкан биналарны, корылмаларны һәм җир кишәрлекләрен төзекләндерүне үз эченә ала:
биналарның, корылмаларның фасадларын карап тоту;

2) җир кишәрлеген җыештыру һәм санитар-гигиена белән чистарту;

3) гражданныр, оешмалар һәм индивидуаль эшкуарлар эшчәнлеге нәтижәсендә барлыкка килә торган җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю һәм алып китү;

Җир кишәрлегендә урнашкан яшелләндерү һәм төзекләндерү элементларын карап тоту һәм тәрбияләү.

19. Биналарның, корылмаларның фасадлары төзелеш өлешендәге, декоратив бизәлешле һәм инженерлык элементларына күренеп торган зыян күрергә тиеш түгел һәм тиешле эстетик халәттә ярдәм итәргә тиеш. Бинаның фасадын буяу фасадның гомуми мәйданының 1%тан артыграгын тәшкил итмәскә тиеш.

20. Законда һәм башка хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә шушы максатлар өчен билгеләнмәгән җир кишәрлегендә төзелгән йә моңа тиешле рөхсәтләр алмыйча яисә шәһәр төзелеше һәм төзелеш нормаларын һәм кагыйдәләрен җитди бозып төзелгән торак йортның, башка вакытлы төзелешнең һәм корылманың яисә башка күчемсез мөлкәтнең үз белдеге белән төзелеше тыела.

Биналар, корылмаларның фасадларны карап тоту

21. Биналарның фасадлары, корылмалары эчтәлеге:

21.1. фасадларның, шул исәптән керү ишекләрен һәм козырекларын, балкон һәм көймә коймаларын, түбәләрен һәм аерым баскычларны, төшү һәм баскычларны коймаларны, витриналарны, декоратив детальләрне һәм башка конструктив элементларны, һәм аларның төсен үз вакытында ремонтлауны һәм торгызуны һәм торгызуны;

21.2. Суүсемнәрнең, су торбаларының һәм сливларның төзек хәлдә булуын һәм аларның эчтәлеген тәэмин итү;

21.3. герметизация, җөйләрне сүтеп ябыштыру һәм тишеп чыгару;

21.4. керу урыннарын, тәрәзә төпләрен һәм ишегалларына керу урыннарын торгызу, ремонтлау һәм вакытында чистарту;

21.5. фасад өслекләрен, шул исәптән фасадларның элементларын, аларның торышына һәм эксплуатацияләү шартларына бәйлә рәвештә, вакытында чистарту һәм юдырту;

21.6. Тәрәзәләрен һәм витриналарны, вывескаларны һәм күрсәткечләрен вакытында юу;

21.7. язулардан, рәсемнәрдән, белдерүләрдән, плакатлардан һәм башка мәгълүмати-басма продукциядән, шулай ук граффитидан чистарту.

22. Түләнергә тиешле биналарның, төзелмәләренң һәм корылмаларның фасадлары элементлары составына түбәндәгеләр керә:

1) приямкалар, подвалга керу урыннары һәм чүп-чар окамералары;

2) керу төркемнәре (баскычлар, майданчыклар, култыксалар, ишек өстендәге козыреклар, коймалар, ишекләр һ.б.);

3) цоколь һәм отмостка;

4) диварлар яссылыгында;

5) фасадларның чыгыш ясаучы элементлары (балконнар, көймәләр, эркерлар, карнизлар һ.б.);

6) түбәләр, шул исәптән рәшәткәләрен киртәләүче вентиляция һәм төтен торбаларын да кертеп, түбәгә чыгу һәм башкалар;

7) архитектура детальләре һәм облицовка (колонналар, пилястрлар, розеткалар, капительләр, фризалар, пояслар һ.б.);

8) чокырларны да кертеп, су үткәргеч торбалар;

9) парапетлы һәм тәрәзә коймалары, рәшәткәләр;

10) тәрәзә, балкон, билбау, цоколь, свеслар һ.б.ларның металл бизәләше;

11) асылмалы металл конструкцияләр (өләм тотучылар, анкерлар, янгын баскычлары, вентиляция жиһазлары һ.б.);

12) панельләр һәм блоклар арасындагы горизонталь һәм вертикаль жөйләр (эре панельле һәм эре блоклы биналарның фасадлары);

13) пыяла, рамнар, балкон ишекләре;

14) биналарга якин урнашкан стационар коймалар.

23. Милекчеләр, биналарның, корылмаларның хокук ияләре, торак белән тәэмин ителгән биналар һәм тиешле вазыйфалар йөкләнгән башка затлар түбәндәгеләргә бурычлы:

23.1. Кирәк булганда, елга бер тапкырдан да ким түгел, фасадларны чистартып юарга,

23.2. кирәк булган саен, елга ике тапкыр, язын (жылыту системаларын сүндүргәннән соң) һәм көзен (жылыту сезоны башланганчы), тәрәзәләр пыяласының эчке һәм тышкы өслеген, балкон һәм көймә ишекләрен, керу ишекләрен химик чаралар белән чистартырга һәм юарга;

23.3. Агымдагы ремонтны, шул исәптән фасадның төсен, фасадның факттагы торышын исәпкә алып, 5-6 ел эчендә даими рәвештә яңартып үткәргә;

23.4. фасадның аерым элементларын (цоколь, күселәр, баскычлар, приямкалар, керу ишекләре, капка, цоколь тәрәзәләре, балконнар һәм көймәләр, су үткәргеч торбалар, тәрәзә төбәндәге отливлар, сызыкча ачышлар һәм башка конструктив элементлар) төзекләндерергә;

Ярдәм итүче ремонт кимендә өч елга бер тапкыр уздырылырга тиеш. Фасадларның конструктив элементлары һәм эшләнеше аларның нормаль тузган саен торгызылырга яисә кинәт зарарлану шартлары барлыкка килгәндә (аварияләр, стихияле бәла-казалар, янгын һ.б.) өлеге хәлләр туктатылганнан соң ике ай эчендә торгызылырга тиеш;

Чыгыш ясаучы конструкцияләр жиңмерелү ихтималы булган очракта, 23.5 Сак-кисәтү чараларын (киртәләр, челтәрләр урнаштыру, элементның жиңмерелә торган өлешен демонтаж һ.б.) башкарырга;

23.6. Мондый вывеска эксплуатацияләнгән очракта (арендатор (субарендатор) һәм башка очрактарда тышкы мәгълүматны (вывеска) урнаштыру чарасын демонтажларга.

24. Фасадларны эксплуатацияләгәндә рәхсәт ителми:

24.1. биналарның һәм корылмаларның фасадлары стеналары өслегенң зарарлануы (пычрануы) : подтеклар, ефәк буяулар, ярыклар булу, штукатурка, тышлау жайланмалары

өзелу, кирпич кладкасының зарарлануы, тимер-бетон конструкцияларнең саклану катламының өзелуе һ.б.

24.2.панелара бейленешларнең герметизациясен бозу;

24.3.штукатуркаларның, тышчаларның, фасадларның, биналарның яисә корылмаларның цоколь өлешенең жимереклеге (шартлавы, пычрануы), шул исәптән тәрәзә, керу урыннары конструкциясенең төзексезлеге;

24.4.балконнар, лоджия, эркерлар, тамбурлар, карнизлар, козыреклар һ.б. биналарның фасадларның чыгып торган элементлары зарарлану (пычрану);

24.5.балконнарның, парапетларның киртәләрен жимеру (юклыгы, пычрануы);

24.6. бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә флаглар, флаглар тоткыч корылмаларын, флаштокларны вәкаләтле орган белән килештерелгән проект булмаса, урнаштыру һәм эксплуатацияләү;

24.7. фасадларның элементларын, түбәләрен, диварларын һәм корылмаларын (төтен йөрешләрен, вентиляцияне, телевидение һәм радионы күмәк кабул итү системалары антенналарын, үткәргечле радиотапшырулар челтәрләре стойкаларын, фронтоннарны, козырекларны, ишекләрен, тәрәзәләрен, парапетларны, янгынга каршы баскычларны, жир асты линияләрен һәм һава-кабельле кичүләрен беркетү сыйфатында файдалану;

24.8. тиешле рәхсәттән башка балконнар, лоджияләргә тышкы яктан керләр, келәмнәр, киём-салымнар элү, урамга чыга торган биналарның төп фасадларын төрле предметлар белән пычрату;

24.9. архитектур детальләрдә, декор элементларында, кыйммәтле архитектура бизәкле өслекләрдә тышкы кондиционерлар һәм антенналар урнаштыру, шулай ук архитектур өслекләрен зарарлауга китерә торган ныгытма;

24.10.фасадның гамәлдәге декоратив, архитектура һәм сәнгать элементларын керу төркеме элементлары, керу төркемнәрен урнаштырганда яңа бизәк һәм реклама белән капларга;

24.11. Бинаның фасадында һәм (яисә) түбәсендә, паспортсыз тышкы мәгълүмат урнаштыру чаралары корылмаларында урнаштыру һәм эксплуатацияләү, гамәлгә кую такталарыннан, режим такталарыннан тыш, вәкаләтле орган белән килештерелгән;

24.12. Аларны алга таба афишалар, белдерүләр, плакатлар һәм башка мәгълүмати-басма продукцияне фасадларда, тәрәзәләрдә (шул исәптән тәрәзә уемының эчке ягында), биналарның, төзелешләренң һәм корылмаларның пыялаланган ишегендә (шул исәптән ишекнең пыяла өслегенең эчке ягында) куллану максатларында элү һәм ябыштыру;

24.13.өлеге биналар, корылмалар милекчеләренң, күпфатирлы йорттагы урыннар милекчеләренң ризалыгын алмыйча, биналар, корылмалар фасадына граффити ясау;

24.14.тышкы кондиционерларны исемлекләре Яңа Кырлай авыл жирлегә башкарма комитетының муниципаль хокукий актлары белән расланган төп урамнарда һәм гомумшөһәр юлларында урнашкан биналарның төп һәм ян фасадларында урнаштыру.

25. Антенна-фидер жайланмаларын, радиожиһазлар кабул итә торган радиорелей станцияләрен, иярчен һәм эфир телевидениесе антенналарын урнаштыру рәхсәт ителми:

25.1. Төп фасадларда;

25.2. брандмауэрларда, ишегалды һәм ян фасадларда;

25.3. биналарның һәм корылмаларның (манараларның, куполарның) силуэт төгәлләүләрендә, парапетларда, түбә коймаларында, вентиляция торбаларында;

25.4.фасадның почмак өлешендә;

25.5 Балконнар, көймә коймаларында.

26. Тышкы күзәтү видеочаралары лапаслар, козыреклар, балконнар, эркерлар, архитектур детальләрдән азат булган фасад кишәрлекләрендә, декорларда, бизәлешнең кыйммәтле элементларында урнаштырыла.

Колонналарда, фронтоннарда, карнизларда, пилястраларда, порталларда, козырекларда, балконнар цокольләрендә тышкы күзәтү камераларын урнаштыру рәхсәт ителми.

27. Була:

27.1.керу юлларында мәгълүмати стендлар урнаштыру;

27.2.проект карары нигезендә биналар түбәсендә эфир телевидениесен коллектив кабул итү системалары антенналары һәм кабельләре урнаштыру.

Йорт билгеләре

28.Биналар, корылмалар йорт билгеләре белән жиһазланган булырга тиеш.

29.Аншлаглар һәм номер билгеләре чисталыкта һәм төзек хәлдә булырга тиеш.

Аншлагларның һәм номер билгеләренең чисталыгы һәм төзеклеге өчен биналарны карап тоту өчен җаваплы затлар җаваплы була;

30. Рәхсәт ителми:

30.1. чыгыш ясаучы вывескалар, консольләр, шулай ук аны кабул итүне кыенлаштыручы объектларның номерлы билгесе белән янәшә урнаштыру;

30.2. фасадның чыгыш ясаучы элементлары янында яисә фасадның заглубленный участокларында, декор, кәрнизләр, капка элементларында номерлы билгеләр һәм күрсәткечләр урнаштыру;

30.3.аншлагларның билгеләнгән урыннан ирекле хәрәкәт итүе.

Түбәләр

31.Биналар, корылмалар түбәләре, су үткөрү системасы элементлары, төтен чыгару һәм вентиляция системалары төзек хәлдә булырга һәм теләсә нинди һава торышы шартларында йорт һәм җәяүлеләр өчен куркыныч тудырмаса тиеш.

32.Кышын биналарның милекчеләре һәм башка хокук ияләре, шулай ук күпфатирлы йортлар белән идарә иткәндә идарәче оешмалар тарафыннан түбә кардан, наледи һәм сосудан вакытында чистарту оештырылырга тиеш. Җәяүлеләр зонасына чыга торган яктарда кар түбәсен чистарту участоклар киртәсә белән башкарылырга һәм барлык кирәкле чаралар кабул ителергә тиеш, бары тик тәүлекнең якты вакытында гына. Түбәнең калган скатларыннан кар ташлау, шулай ук яссы түбәләр эчке ишегалды территорияләренә чыгарылырга тиеш. Йорттан җәяүлеләр юлына ташланган, жәмәгать транспортының көтү тукталышы, юлларның бәр өлеше кар һәм кичекмәстән жыештырылырга тиеш.

33. Кар һәм наледи ташлаганда, суыткычлар салганда, түбәдә ремонт һәм башка эшләр башкарганда агач һәм куакларның, электр белән тәмин итүнең һава линияләренең, яктырту һәм элементә, юл билгеләренең, юл билгеләренең, юл киртәләренең һәм җайланмаларының, жәмәгать транспортын көтү павильоннарының, декоратив бизәкләренең һәм биналарның инженерлык элементларының сакланышын тәмин итә торган чаралар күрелергә тиеш. Күрсәтелгән элементлар зарарланган очракта, алар түбәне чистарткан һәм зарарланган очракта торгызылырга тиеш.

34.Биналарның, корылмаларның түбәләре су үткөргечләре булырга тиеш, алар җәяүлеләр һәм җәяүлеләр зоналарына агып төшә торган суның турыдан-туры элгүенә юл куймый. Желоба, воронка, водостоклар аерылгысыз булырга һәм жыелган су күләменең үткөрүенә исәпләнергә тиеш. Юл кырыйларына җәяүлеләр зоналары булган биналар ягына чыга торган шоферлар җәяүлеләр юлыннан читкә китергә тиеш.

35. Рәхсәт ителми:

35.1.түбә өстендә түбә, түбә ябу өчен билгеләнгән предметларны (калаклар, скрепкалар, ломнар), төзелеш материалларын, ремонт калдыкларын, файдаланылмый торган механизмнарны һәм башка предметларны төзү;

35.2. Түбәдән су торбалары бүрәнәләренә боз, кар һәм чүп-чар агып төшә.

Җир кишәрлекләрен карап тоту

36. Җир кишәрлекләренең территорияләрен тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

36.1 көндәлек чүп-чардан, яфрактардан, кар һәм боздан (наледи);

36.2.юлларның, күперләренең, урамнарның, тротуарларның, юл йөрү юлларының, җәяүлеләр территорияләренең бозлавыкка каршы материалларын эшкөртү;

- 36.3. карны көрөү һәм себерү;
- 36.4. кар һәм боз чыгару (кар-боз берәмлекләре);
- 36.5. контейнер майданчыкларын, барлык төр калдыклар өчен контейнерлар, чүп савытлары, эскөмияләр, кече архитектура формаларын һәм башкаларны чиста һәм техник яктан төзөк хәлдә тоту;
- 36.6. чүп-чар жыю камераларын, контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыкларын жыештыру, юу һәм дезинфекцияләү;
- 36.7. Яңгыр һәм кар суларын аерып алу;
- 36.8. каты көнкүрөш, эре габаритлы һәм башка калдыкларны жыю һәм алып китү;
- 36.9. территорияләрендә тузан жыю һәм һаваның дымлануын киметү өчен полив;
- 36.10. яшел утыртмаларның сакланышын һәм аларны карауны тәэмин итү;
- 36.11. коммуналь билгеләнештәге объектларны, инженерлык коммуникацияләрен (корылмаларын), юлларны, тимер юл юлларын, күперләрне, жәяүлеләр өчен кичүләрне төзөгәннән, реконструкцияләгәннән һәм ремонтлаганнан соң төзөклөндөрүнең бозылган элементларын торгызу, реставрацияләү, археологик һәм башка жир эшләрөн башкару;
- 36.12. смотр һәм яңгыр суларын агызу коеларының (яңгыр суларын агызу канализациясе), гамәлдәге дөүлөт стандартлары таләпләре нигезендә жир асты коммуникацияләре (корылмалары) коеларының эчтөлөгө;
- 36.13. Жир кишәрлекләренең коймаларын тоту, шул исәптән жимерелгән (тикшерелгән, жимерелгән) биналарның, корылмаларның коймаларын урнаштыру һәм карап тоту, чит затлар территориясенә үтеп керү һәм (яисә) рөхсәтсез урыннарда калдыкларны урнаштыру мөмкинлеген юкка чыгаручы, шулай ук аларны пычрактан, кардан һәм мәгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартуны тәэмин итү.

Юлларны карап тоту

37. Юллар эчтөлөгән муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча өлгә эш төрләрөн үткөрүгә конкурс откан махсус оешмалар башкара.
38. Юл территорияләрен карап тоту түбәндөгеләрне үз эченә ала:
- 1) юлларны, тротуарларны, ясалма юл корылмаларын, квартал эчендәге машина юлларын ремонтлау;
 - 2) тротуарлардан (жәяүлеләр зоналары, сукмаклар) һәм юлларның, ясалма юл корылмаларының пычрак, чүп-чар, кар һәм боз жыештыру;
 - 3) юл өслекләрен юу һәм сиптерү;
 - 4) газларны һәм яшел утыртмаларны карау;
 - 5) жәмәгать һәм тимер юл транспортының тышкы яктырту терәкләрөн һәм контакт челтәрөн ремонтлау;
 - 6) кече архитектура рөвешләрөн ремонтлау һәм буяу;
 - 7) ясалма юл корылмалары составына керә торган смотр һәм яңгыр сулары коеларын, уен канауларын һәм ачык лотокларны төзү, ремонтлау һәм чистарту;
 - 8) коймаларны, коймаларны, турникетларны, кече архитектура рөвешләрөн ремонтлау, ремонтлау һәм ел саен буяу.
39. Юл капламаларын саклау максатларында түбәндөгеләр рөхсәт ителми:
- 39.1. йөк ташу;
 - 39.2. тәяү-бушату эшләрөн рельслар, бүрәнәләр, тимер балчыклар, торбалар, кирпеч, башка авыр предметлар урамнарында башкарганда һәм аларны төзөгөндә;
 - 39.3. төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын юл өлешендә һәм тротуарларда ыргыту һәм (яисә) складлау.
40. Юлларны төзөклөндөрүнең аерым элементларына таләпләр:
- 40.1. Жәяүлеләр өчен жәяүлеләр өчен юл куймый торган металл киртәләрне һәм тротуар баганаларын сезонлы буяу ел саен кышкы сезон тәмамланганнан соң, төзөклөндөрү айлыгы үткөрөлгән чорда гамәлгә ашырыла. Каплама алдыннан ремонтланган, пычрактан чистартылган, юылган һәм пычранган булырга тиеш;

- 40.2. барлык юл тамгалары заказчы тарафыннан билгеленгән срокларда һәм чиратлылык тәртибендә юл билгеләре ясауга расланган паспортлар (схемалар) нигезендә башкарылырга тиеш;
- 40.3. юлларның юл билгеләре таләп ителә торган төсләр һәм яктылык-техника характеристикаларын, эләктерү коэффициентын, эксплуатацияләүнең бөтен чоры дәвамында мәйданның сакланышын тәэмин итәргә тиеш;
- 40.4. юл билгеләрен беркетү конструкцияләре һәм системалары, күз күреме шартларына һәм монтаж мөмкинлекләренә карап, сайлана;
- 40.5. юл билгеләре төзек хәлдә булырга, вакытында чистартылырга һәм юылырга тиеш. Вакытлыча билгеленгән юл билгеләре аларны урнаштыру зарурлыгын китереп чыгарган сәбәпләрне бәтергәннән соң бер тәүлек эчендә төшерелә;
- 40.6. визуаль-коммуникация системасы элементлары: транспорт һәм жәяүлеләр хәрәкәте юнәлешләре күрсәткечләре, жирлекнең планировка-структур элементлары күрсәткечләре юлларда һәм транспорт чишелешләрендә аларга таба хәрәкәт итү юнәлешен күрсәтү өчен билгеләнә;

Шәхси торак йортларны карап тоту һәм территорияне төзекләндерү

41. Индивидуаль торак йортлар миләкчеләре (алга таба - торак йортлар хужалары), өгәр закон яки килешү белән башкасы каралмаган булса, түбәндәгеләр бурычлы:
- 41.1. торак йортларның фасадларының, коймаларның (коймаларның) тиешенчә торышын тәэмин итәргә, шулай ук йорт биләмәләре чикләрендә башка корылмаларның торышын тәэмин итәргә, аларны вакытында ремонтларга һәм буюрга ярдәм итә. Индивидуаль йорт биләмәләре территориясә каралган булырга тиеш, шул исәптән үләннәр чабылган;
- 41.2. Торак йортта номерлы тамга булырга һәм аны төзек хәлдә тотарга;
- 41.3. йорт биләмәләре территориясән тәртиптә тотарга һәм тиешле санитар халәтне тәэмин итәргә;
- 41.4. йорт биләмәләре чикләрендә яшел утыртмаларны тәртиптә тотарга, куакларны һәм агачларны санитар кисеп алырга, газүткәргечләрнең, кабельле һәм һава линияләренең һәм башка инженерлык чөлтөрләренең сак зонасында агач утыртмаска;
- 41.5. Канауларны һәм су агызыр өчен торбаларны чистартырга, язгы чорда кар суларын үтүнә тәэмин итәргә;
- 41.6. чистартылган карны транспорт үтү, аларда инженерлык коммуникацияләренә һәм корылмаларга керү, жәяүлеләрнең үтөп керүе һәм яшел утыртмаларның сакланышы тәэмин ителерлек итеп төзәргә;
- 41.7. Вәкаләтле орган белән йорт биләмәләрен койманың биеклеген, тышкы кыяфәтен һәм төсен килештерергә;
- 41.8. үзәкләштерелгән канализация булмаганда бирелгән жир кишәрлеге чикләрендә санитария нормалары нигезендә жирле канализация, юынгыч чокыр, бәдрәф ясарга, аларны даими рөвештә чистарту һәм дезинфекцияләргә кирәк;
- 41.9. каты һәм эре габаритлы калдыкларны махсус мәйданчыкларда урнаштырылган контейнерларга урнаштырырга;
- 41.10. билгеленгән тәртип нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны үз вакытында жыеп алуны һәм чыгаруны тәэмин итәргә.
42. Шәхси торак төзелеше территориясәндә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:
- 42.1. Йорт биләмәләре чикләреннән читтәге коймаларны урнаштырырга;
- 42.2. Яфракны, йорт биләмәләре территорияләрендә калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрен яндырырга;
- 42.3. күмер, тару, утын, калдыклар, төзелеш материаллары, шул исәптән авыл хужалыгы продукциясән (печән, салам һ.б.), чимал, жиһазлар, жир, тирес, чүп-чар складларга һәм сакларга;
- 42.4. Йорт биләмәләре булган территорияләрдә транспорт чараларын юарга һәм ремонтларга;
- 42.5. йорт биләмәләре территориясә өчен ишегалды корылмалары төзәргә;

- 42.6.әлеге территориянең урамнарында махсус транспорттан һәм урып-жыю техникасыннан файдалана алуны кыенлаштыра торган киртәләр урнаштырырга;
- 42.7.территорияне тезекләндерү элементларын жиимерергә һәм бозарга, сулыкларны кисәргә;
- 42.8.
- 42.9. теләсә нинди калдыкларны йорт биләмәләре территориясенә кушарга;
- 42.10. сыек пычрак суларны агызып, кулдагы юынтык суларның торышын билгеләргә, житештерү һәм куллану калдыкларын юл өлешендә алып чыгарга;
- 43.Индивидуаль торак йортлар төзелеше чорында йорт биләмәләренә якин территориядә, шул исәптән урамда, төзелеш материалларын вақытлыча саклау рәхсәт ителергә мөмкин, чөнки авыл жирилеге башкарма комитетының язмача рәхсәте булган очракта. Төзелеш материаллары кешеләр гомеренә һәм сәламәтлегенә зыян салуны булдырмый торган ысул белән урнаштырылырга, шулай ук ишелү, егылу яки башка йогынты ясау нәтижәсендә өченче затлар мөлкәтенә зыян китерү ысулы белән урнаштырылырга тиеш.

Яңгыр канализациясе челтәрләрен, күзәтү һәм яңгыр коеларын, су чыгару корылмаларын карап тоту

- 44.Смотр һәм яңгыр сулары агу коелары, жир асты коммуникацияләре коелары, люклар (рәшәткәләр) ябык хәлдә булырга һәм транспорт һәм жәяүлеләрнең куркынычсыз хәрәкәтен тәэмин итә торган тезек хәлдә булырга тиеш.
- 45.Кабул итү кабул итү бүлмәләренә, тупик, смотр һәм башка коеларның һәм камераларның эчтәлегә, чистартылуы һәм тезек техник халәтендә тоту гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләре нигезендә аларның хужаларын тәэмин итә.
46. Жирилектә магистраль һәм квартал эчендәге яңгыр канализацияләрен тоту һәм эксплуатацияләү махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән шартнамәләр нигезендә жирилек бюджетында шушы максатларга каралган акчалар чикләрендә гамәлгә ашырыла. Ведомстводагы яңгыр канализациясе челтәрләрен тоту һәм эксплуатацияләү тиешле оешмалар акчалары исәбеннән башкарыла.
- Хужасыз инженерлык коммуникацияләре һәм күзәтү коелары юлларны карап тотучы махсуслаштырылган оешмалар тарафыннан тиешле куркынычсыз хәлдә ярдәм күрсәтелергә тиеш.
- 47.Яңгыр канализациясе коллекторларын саклау максатларында коллекторның һәр ягына каравыл зонасы - 2 м билгеләнә.
- 48.Ливия канализациясе коллекторлары саклау зонасы чикләрендә тиешле документларны рәсмиләштермичә һәм эксплуатацияләүче оешма белән язмача килештермичә, гамәлдәге законнарда билгеләнгән очракларда түбәндәгеләр рәхсәт ителми:
- 48.1.жир эшләрен башкарырга;
- 48.2.
- 48.3.төзелешне башкарырга, сәүдә, хужалык һәм көнкүреш корылмаларын урнаштырырга;
- 48.4.сәнәгать, көнкүреш калдыкларын, чүп-чарны һәм башка материалларны ташларга.
49. Суүткәргечләр, канализация, яңгыр жайланмалары, системалар, челтәрләр һәм корылмаларның тезексезлеге, шулай ук газ, тротуарларга, урамнарда һәм ишегалды территорияләренә су агызу, су агызу яисә агызу рәхсәт ителми.
- 50.Жирилек территориясендә йота торган коеларны һәм парга пешерү мөйданчыкларын төзү рәхсәт ителми.
- 51.Яңгырлы коеларның рәшәткәләре даими рәвештә чистартылган хәлдә булырга тиеш. Өлгергәнлекне чикли торган рәшәткәләр һәм коеларны чүпләү, тыю рәхсәт ителми. Коелау канализациясенә күзәтү һәм яңгыр сулары коеларын профилактик тикшерү һәм аларны чистарту елына кимендә ике тапкыр башкарыла. Смотр һәм яңгыр сулары коеларын чистартканнан соң, барлык пычранулар кичекмәстән чыгарылырга тиеш.
- 52.Смотр коелары люкларын бергәләштерү юл өлеше, тротуарлар, жәяүлеләр һәм велосипед юллары, яшел зоналар өслекле бер дәрәжәгә башкарылырга тиеш.

Юл өлөшөндө, тротуарларда, жаяүлөлөр һәм велосипед юлларында, яшел зоналарда 2 см дан да артык булмаган яшел зоналарда, су сиптерү коеларында яшөүчелөрнөң каршылык күрсөтү дөрөжөсөн 3 см дан да артмаска да мөмкин.

53.Түбөлөрө яки рөшөткөлөрө жимерелгөн яки булмаган коммуналь коелар файдаланыла торган челтөр оешмасы тарафыннан чиклөнгөн булырга һәм билгелөнгөн вакытта алыштырылырга тиеш.

54. Инженерлык челтөрлөрөндө планлы эшләр башкарганда, канализация суларын агызу якындагы коеларда канализация челтөрө, су үткөргөч су һәм жылылык челтөрлөрөннөн су канализациялөнө (ул булса). Юлга су ташлау тыела.

Чигенү нәтижэлөрөн бетерү зыян күргөн инженерлык челтөрлөрө хужалары акчалары исәбеннөн дә башкарыла.

55. Ливия канализациясе челтөрлөрөнөң төзөк техник торышы өчөн жаваплылык (шул исәптөн люкларны, рөшөткөлөрнө вакытында ябу) эксплуатациялөүчө оешмаларга йөклөнө.

Техник элемтө чараларын карап тоту

56. Биналарны инженер-техник тәзмин итү өчөн билгелөнгөн кабельле элемтө линиялөрөн, телевидение, радио, Интернет һәм башка шундый челтөрлөрнө урнаштыру жир асты юлы белән (траншеяларда, каналларда, тоннельлөрдө) гамөлгө ашырыла.

57.Файдаланучы оешмаларның техник шартларын алу шарты белән биналарга башка ысул белән (һава, жир өстө) тышкы коммуникациялөрнө үткөрү аларны жир астында урнаштыру мөмкин булмаган очракта гына рөхсөт ителә.

58.Асылмалы элемтө линиялөрөн һәм һава-кабельле кичүлөрнө беркетү сыйфатында куллану рөхсөт ителми:

58.1.автомобиль юлларын төзөклөндөрү элементлары: светофорларны, юл билгелөрөн урнаштыру өчөн билгелөнгөн юл киртэлөрө, элементлар һәм конструкцияләр;

58.2.фасадларның элементлары, түбөлөр, бина диварлары һәм корылмалар (төтөн, вентиляция, телевидение һәм радионы күмөк кабул итү системалары антенналары, фронтоннар, козыреклар, ишекләр, тәрәзөлөр).

59.рөхсөт ителми:

59.1.элементө кабельлөрөн салганда бер бинадан икөнчесенө таба һава юлы белән узарга;

59.2.Кабель запасларын бүлүчө муфт шкафыннан тыш урнаштырырга;

59.3. Кануннарда билгелөнгөн тәртиптө килештерелгөн проект чишелешө булмаганда биналар түбөсендө антенналар, жиһазлар һәм элемтө кабельлөрө урнаштырырга.

60.Милекчелөр (хужалар) элемтө чараларын (кабельләр, кабельлөрнө беркетү элементлары, бүлү һәм мөфт шкафлары һәм башкалар), шулай ук алар ярдәмөндө тиешле хөлдө кушыла торган техник жайланмаларны (киртлөчлөр һәм/яки изоляция тышчасы булмау, покраскасы булмау, коррозия һәм/яисө механик зарарланулар булу, үткөргөчлөр үткөрү һәм/яки аларны электр тапшыру терөклөрөнө һәм электр линиялөрөнө юдырулар) тотарга тиеш.

Тышкы яктырту объектларын (чараларын) карап тоту

61.Тышкы яктырту элементларына яктырткычлар, кронштейннар, терөклөр, чыбыклар, кабельләр, туклану чыганаклары (шул исәптөн жыю, туклыклы пунктлар, идарө әржөлөрө) керө.

62.Урамнар, юллар, жаяүлөлөр өчөн тротуарлар, торак кварталлар, ишегаллары, предприятие, учреждение, оешма территориялөрө, шулай ук жәмөгәть һәм торак биналарның аншлагары һәм номерлы билгелөрө, юл билгелөрө һәм күрсөткөчлөр, жирлек мөгълүматы элементлары һәм витриналар тәүлекнөң караңгы вакытында яктыртылырга тиеш.

Урамнарны, юлларны, мөйданнарны, микрорайоннар территориялөрөн тышкы яктырту кичкө эңгер-меңгердө табигый яктырту дөрөжөсөн киметкөндө башкарыла, ө сүндөрү - 10 лкага кадәр күтөрелгөндө иртөнгө эңгер-меңгердө.

Торак йортларның подъездларын, аншлаглларны һәм йортларның номерлы билгеләрен, шулай ук архитектура-сәнгать яктырту системаларын кертү һәм сүндерү урамнарны тышкы яктырту режимында башкарыла.

63. Милек формаларына карамастан, биналар һәм корылмалар милекчеләре проектлар нигезендә биналарның һәм корылмаларның архитектура-сәнгать яктырткычлары булуын һәм эшләвен тәэмин итәргә тиеш.

64. Төп майданнарда, магистральләрдә һәм урамнарда, транспорт тоннельләрендә эшләмәүче яктырткычлар саны 3 %тан артмаска тиеш, башка жирлек территорияләрендә (район билгеләнешендәге урамнар, ишегалды территорияләре) - 5 %, жир асты кичүләрендә - 10 % көндөзгә һәм кичке режимнарда (10 кабызылган яктырткычларга бер мөһим булмаган юл куела).

65. Радиотасы булган газ-разрядлы лампалар бу максатлар өчен билгеләнгән махсус биналарда сакланырга һәм утильләштерү өчен махсуслаштырылган предприятиеләргә чыгарылырга тиеш.

Өлеге төр лампаларны жирлек чүплекләренә, чүп эшкертү заводларына чыгару рәхсәт ителми.

66. Тышкы яктырту жайланмаларының металл терәкләре, кронштейннары һәм башка элементлары чисталыкта булырга, кренны, коррозия учакларын булдырырга һәм кирәк булган саен милекчеләр (хужалар, кулланучылар) белән буялырга, ләкин кимендә өч елга бер тапкыр, һәм төзек хәлдә калырга тиеш.

67. Тышкы яктыртуның бердәм системасына тоташтырылган урам һәм йорт яны яктырткычларын тоту һәм ремонтлау муниципаль заказны урнаштыру нәтижеләре буенча өлеге төр эшләргә үткөрүгә конкурста откан вәкаләтле орган яисә махсуслаштырылган оешма тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Торак йортларны гамәлгә кертү жайланмаларына тоташтырылган йорт яны яктырткычын тоту һәм ремонтлау идарәче оешмалар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

68. Тышкы яктырту терәкләре, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләре, саклау, бүлү киртәләре, юл корылмалары һәм юллар жиһазлары элементлары буялган булырга, язудан һәм теләсә нинди мәгълүмати-басма продукциядән чистартылырга, төзек һәм чиста булырга тиеш.

69. Тышкы яктырту терәкләрен, жәмәгать (тимер юл) транспортының контакт челтәре терәкләрен алмаштырганда күрсәтелгән конструкцияләр демонтажланылырга һәм өч тәүлек эчендә челтәр хужалары тарафыннан чыгарылырга тиеш.

Тышкы яктыртуның сынган терәкләрен чыгару юллардагы терәк хужасы тарафыннан кичекмәстән, калган территорияләрдә - шундый кирәк (демонтаж) табылганнан соң бер тәүлек эчендә башкарыла.

70. Жәмәгать (тимер юл) транспортының яктырту һәм контакт челтәре терәкләрендә урнаштырылган барлык элементларның һәм объектларның төзек һәм куркынычсыз торышы һәм канәгатьләнәрлек тышкы кыяфәте өчен өлеге терәкләрнең милекчеләсе (хужасы) жаваплы.

71. Чыбыклар өзәлгән, терәкләр, изоляторлар зарарланган очракта, тышкы яктырту жайланмаларын эксплуатацияләү рәхсәт ителми.

Электр үткөргечләре өзәлү яки терәкләрнең зарарлануы белән бәйлә тышкы яктырту жайланмалары эшендә тәртип бозуларны, ачыкланганнан соң ук кичекмәстән юкка чыгарырга кирәк.

72. чыбыкларны һәм кабельләргә челтәргә һәм тышкы яктырту жайланмаларына тоташтыру рәхсәт ителми.

73. Тышкы яктырту объектлары яисә тышкы яктырту чаралары белән жиһазландырылган объектлар милекчеләре (хужалары), шулай ук тышкы яктырту объектларына (чараларына) хезмәт күрсәтүче оешмалар түбәндәгеләргә бурычлы:

73.1. урамнарны, юлларны тиешенчә яктыртуны, терәкләрнең һәм яктырту жайланмаларының сыйфатын күзәтеп тору, бозылганда яисә зарарланганда үз вакытында ремонт ясарга;

73.2. билгеләнгән тәртип нигезендә яктыртуны кабызуны һәм сүндерүне күзәтергә;

73.3.тышкы яктыртуны һәм бизәүне урнаштыру, тоту, урнаштыру һәм эксплуатацияләү кагыйдәләрен үтәргә;

73.4.тышкы яктырту фонарьларын вакытында алыштырырга.

74. Тротуарларда урнашкан жәмәгать транспортының мачта һәм тышкы яктырту баганалары тирәсендә территорияләргә жыештыру өчен җаваплылык тротуарларны жыештыру өчен җаваплы затларга йөкләнә.

Трансформатор һәм бүлү подстанцияләренә яқын территорияләргә, автоматик режимда эшләүче (хезмәт күрсәтүче персоналдан башка) башка инженерлык корылмаларын жыештыру өчен җаваплылык әлегә объектлар урнашкан территорияләргә хужаларына йөкләнә.

Кече архитектура формаларын карап тоту

75.Кече архитектура формаларына монументаль-декоратив бизәлеш элементлары, мобиль һәм вертикаль яшелләндерү җайланмалары, су җайланмалары, муниципаль җиһазлар, жирлек территориясендә коммуналь-көнүреш һәм техник җиһазлар керә.

76. Кече архитектура рәвешләрен карап тоту бирелгән жир кишәрлекләргә чикләрендә, гомуми файдаланудагы территорияләрдә жир кишәрлекләргә хокук ияләргә тарафыннан гамәлгә ашырыла - вәкаләтле орган тарафыннан муниципаль заказны урнаштыру нәтиҗәләргә буенча әлегә эш төрләргә үткөрүгә конкурс откан оешма белән шартнамә нигезендә тәмин ителә.

77. Кече архитектура формалары хужалары түбәндәгеләргә үтәргә тиеш:

77.1. Чисталыкта һәм төзек хәлдә кече архитектура формаларын тоту;

77.2. Язгы чорда кече архитектур формаларга планлы карау башкарырга, аларны иске буяулардан, күрәктән, юдан, буяудан чистартырга, шулай ук сынган элементларны алыштырырга;

77.3.кышкы чорда кече архитектура формаларын, шулай ук аларга кар һәм боздан яқын килүләргә чистартырга;

77.4.өслеккә тигез коймаланган комлыкларны урнаштырырга, комлыкларда комлыкларны елга кимендә бер тапкыр алыштырырга;

77.5.балалар, спорт, хужалык майданчыклары һәм ял итү майданчыклары җиһазларының конструктив элементларының ныклыгы, ышанычлылыгы һәм иминлегә таләпләргә туры килүен күзәтәргә;

77.6.фонтаннар эшләү чорында су өслеген көндәлек чүп-чардан чистартырга.

78. Рәхсәт ителми:

78.1.кече архитектур формаларны (балалар уен майданчыкларында өлкәннәргә ялы, спорт майданчыкларында эчкә киём һ.б.) билгеләү буенча кулланмау;

78.2.теләсә нинди мәгълүмати-басма продукцияне кече архитектур формаларда эләрәгә һәм ябыштырырга;

78.3.кече архитектура формаларын һәм аларның конструктив элементларын сындырырга һәм җәрәхәтләргә;

78.4.Фонтаннарда коенырга.

Стационар булмаган объектларны карап тоту

79.Стационар булмаган объектларны урнаштыру мондый объектларны муниципаль хокукый актта билгеләнгән төрлөгә урнаштыру схемасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

80.Жир кишәрлеген арендага шартнамәсә срогы тәмамлангач, стационар булмаган объект арендага тарафыннан демонтажланарга, ө жир кишәрлегә ирәккә чыгарылырга һәм башлангыч хәлгә китереләргә тиеш.

81.Стационар булмаган объектларның миләкчеләргә булган юридик һәм физик затлар түбәндәгеләргә үтәргә тиеш:

81.1. Аларны ремонтларга һәм буярга. Ремонт проект документациясендә билгеләнгән тышкы кыяфәтне һәм төс чишелешен саклап калуны исәпкә алып башкарылырга тиеш;

81.2. Яшел утыртмаларның, газларның, бордюр ташының, кече архитектура формаларының (алар булса) сакланышын күзәтергә;

81.3. стационар булмаган объектлар янындагы урналарны билгеләргә, чүп-чардан көндөз кирәк булган саен, ләкин тәүлеккә бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә чистартырга, урналарны елга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә буярга.

82. Рәхсәт ителми:

82.1. Проектларда каралмаган биналарны, козырекларны, лапасларны һәм башка конструкцияләрне стационар булмаган объектларга жибәергә;

82.2 Стационар булмаган объектлар янында сөүдә-суыткыч жиһазлары куярга;

82.3. тараны, товарларны, детальләрне, көнкүреш һәм житештерү характерындагы башка предметларны стационар булмаган объектларда һәм аларның түбәләрендә кушарга, шулай ук стационар булмаган объектларны склад максатларына яраклаштырырга;

82.4. Стационар булмаган объектлар арасында жиһаз, калдыклар белән янгынга каршы өзелүләрне тәэмин итәргә;

82.5. метрополитенның вестибюльләре һәм станцияләре козыркалары астында, биналар аркаларында, газоннарда, майданчыкларда (балалар, ял, спорт, транспорт тукталышларында), су үткәргеч һәм канализация челтәрләренә, труба үткәргечләренә сак зонасында, шулай ук метрополитенның техник корылмаларына кадәр 10 м, вентиляция шахталарына кадәр - 25 м, торак бина тәрәзәләренә кадәр, сөүдә предприятиеләре витринасына кадәр - 20 м, агач төпләренә кадәр - 3 м, вентиляция шахталарына кадәр-25 м, торак бина тәрәзәләренә кадәр-20 м, сөүдә предприятиеләре

Төзелеш эшләрен башкару урыннарын карап тоту

83. Торак йортларны, социаль-мәдәни-коммуналь объектларны төзү, реконструкцияләү, капитал ремонтлау һәм төзекләндерү, Яңа Кырлай авыл жирлегә үзәгенә барлык тышкы бизәлеш, шулай ук "Яңа Кырлай авыл жирлегә" муниципаль берәмлеге территориясендә биналар интерьерларын рәсмиләштерү шөһәр төзелеш эшчәнлегенә турындагы кануннар нигезендә башкарылырга тиеш.

84. Төзелеш майданчыкларын һәм аларга якин территорияләрне тоту, ремонт, төзелеш һәм башка төр эшләр тәмамланганнан соң төзекләндерү эшләрен яңарту йорт салучыга йөкләнә.

Эшләнмәгән төзелеш объектларын тоту төзүчегә өлегә Кагыйдәләр таләпләрен үтәгән килеш йөкләнә

85. Эшләр башланганчы, шулай ук төзелеш, ремонт һәм башка төр эшләргә житештерү чорында:

85.1. төзелеш майданы территориясенә бөтен периметры буенча башкарма комитетның хокукый актлары таләпләренә нигезендә типовой киртә урнаштырырга;

85.2. төзелеш майданчыгының гомуми тотрыклылыгын, ныклыгын, ышанычлылыгын, эксплуатация куркынычсызлыгын тәэмин итәргә;

85.3. төзелеш майданы киртәсенә техник торышын, аның чисталыгын тиешенчә күзәтәп барырга, пычрактан, кардан, наледидан, мәгълүмати-басма продукциядән һәм граффитидан вакытында чистартырга;

85.4. төзелеш майданы территориясенә кергәндә төзелеш объектының гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре таләпләренә җавап бирә торган мәгълүмати щитын урнаштырырга һәм аны тиешле хәлдә тотарга;

85.5. җәяүлеләр өчен вакытлы тротуарлар төзүне тәэмин итәргә;

85.6. төзелеш майданы периметры буйлап тышкы яктыртуны тәэмин итәргә;

85.7. төзелеш майданчыгына төзекләндерелгән подъездлар, йорт эчендәге юлларны һәм юлларда транспорт чаралары тәгәрмәчләрен чистарту яки юу пунктларын, алар урамнарның (машина юлларының) юл өлешенә пычрак һәм чүп-чар чыгарылуын булдырмый;

85.8. Йөк автотранспортының (10 тоннадан артык) төзелеш майданчыгына керү юлларында ябык циклның хәрәкәт маршрутын юллар һәм юлларның сакланышын тәэмин итә торган итеп килештерергә;

- 85.9.төзелеш майданчыгы территориясендә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын жыю өчен контейнерлар һәм (яисә) бункерлар булдыруны тәэмин итәргә;
- 85.10.төзелеш майданы территориясеннән билгеләнгән тәртиптә каты көнкүреш, эре габаритлы һәм төзелеш калдыкларын чыгаруны оештыруны тәэмин итәргә;
- 85.11. Төзелеш майданчыгы территориясеннән алынган һәм калдыклар булмаган карны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус билгеләнгән урыннарга чыгаруны тәэмин итәргә;
- 85.12.эшләрне башкарганда төзелеш майданчыгы территорияләрен, аңа һәм тротуарларны пычрактан, чүп-чардан, кардан, боздан көндәлек жыештырырга, елның (кышны, жәйне) вакытын исәпкә алып;
- 85.13.эшләрне башкарганда гамәлдәге жир асты инженерлык коммуникацияләренен, тышкы яктырту челтәрләренен, яшел утыртмаларның һәм кече архитектура формаларының сакланышын тәэмин итәргә.
86. Төзелеш һәм (яисә) ремонт эшләрен уздыруның бөтен чоры дәвамында әлеге Кагыйдәләренен таләпләрен үтәргә, шулай ук эшләр башкарганда жиңмерелгән һәм жиңмерелгән юл өслекләрен, яшел утыртмаларны, газоннарны, тротуарларны, откосларны, кече архитектура рәвешләрен торгызырга кирәк.
- 87.Төзелеш материаллары, жиһазлар, автотранспорт һәм күчмә механизмнар, ярдәмче бүлмәләр, эшче һәм хезмәткәрләренә вакытлыча тоту өчен көнкүреш вагоннары, төзелеш калдыкларының транспорт партияләрен вакытлыча саклау һәм туплау урыннары төзелешне оештыру проекты нигезендә төзелеш майданчыклары чикләрендә урнаштырыла.
88. Рәхсәт ителми:
- 88.1.гражданның шәхси һәм ижтимагый иминлеген тәэмин итүгә бәйлә коткару, авария-торгызу һәм башка кичектергесез эшләрдән тыш, 23.00 сәгатътән 7.00 сәгатъкә кадәр төзелеш, ремонт, тәяү-бушату һәм тынлыкны бозуга китерүче башка эшләренә оештыру һәм үткәрү;
- 88.2.Башкарма комитетның рәхсәтеннән (күрсәтмәләреннән) башка юлларның һәм тротуарларның юл йөрү өлешен киптерү яки ябу;
- 88.3.чүп-чарны яндырырга һәм төзелеш производствосы калдыкларын утильләштерергә.

Жиңрләү урыннарын карап тоту

- 89.Этник, санитар һәм экологик таләпләр нигезендә жиңрләү урыннарын тоту федераль законнар һәм муниципаль хокукый актта билгеләнгән жиңрләү урыннарын тоту кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла.
- 90.Күмү урыннарын санитар карап тотуны муниципаль заказны урнаштыру нәтижәләре буенча әлеге эш төрен үткәрүгә конкурс откан махсуслаштырылган оешма башкара.
- 91.Күмү урыны эчтәлегенә таләпләр:
- 91.1.зиратларда жәмәгать бәдрәфләре чиста һәм төзек хәлдә булырга тиеш. Ижтимагый бәдрәфләр территорияләрендә урыннар чистартылырга тиеш;
- 91.2.зират территориясендә чүп-чар һәм чүп савытлары чистартылырга тиеш. Калдыклар тупланган саен 3 көнгә бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә чыгарылырга тиеш;
- 91.3.ауган һәм авария хәлендә агач утыртмалары булу рәхсәт ителми. Авария агач утыртмалары ачыкланганнан соң бер тәүлек эчендә жиңмерелергә тиеш;
- 91.4.шәхесләре ачыкланмаган мәрхүмнәрнең каберләре яки каберләре пычрактан һәм чүп-чардан чистартылырга, калкулык һәм кабер ташы белән жиһазланырга тиеш.
- 92.Кышкы чорда жиңрләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:
- 92.1.зиратларның үзәк юллары, керү юллары, тротуарлар киңәйтелергә һәм кардан чистартылырга тиеш. Боз катламнары булмаса, тигез кар накаты булу рәхсәт ителә;
- 92.2.үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкәртелергә тиеш. Юлларның һәм тротуарларның юл өлешен эшкәртү кар явудан соң ук башланырга тиеш;
- 92.3.беренче чиратта кар чыгаруны, бозны кыяуны һәм үзәк һәм подъезд юлларынан кар-боз берәмлекләрен алуны башкарырга кирәк;

92.4. жөяүлелер зоналарында янғын сүндөрү урыннарында бозга каршы материаллар кулланы, юллардан чистартылган кар һәм бозларны каберлөргө, газоннарға, куакларға кушу рөхсәт ителми.

93. Жәйге чорда жирләү урыннарын тоту үзенчәлекләре:

93.1. үзәк юллар, керү юллары, тротуарлар, каберләр арасындагы юллар һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләр төрлө пычранулардан чистартылырга тиеш;

93.2. Яшел утыртмаларны санитар кисеп алу, чүп үләннәрен кисү буенча чаралар ел саен үткөрөлөргө тиеш.

94. Күмү урынын тәрбияләү, кабер өстенә кую (төреләр, һәйкәлләр, плиталар, склеплар һ.б.), чөчөкләр һәм декоратив куаклар утырту, колумбаридә куышны карау ир белән хатын, туганнары, вафат булучының законлы вәкиле яисә санитария таләпләрен мәжбүри үтәгән башка зат тарафыннан башкарыла.

Автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау урыннарын карап тоту

95. Автотранспорт чаралары (алга таба - туктап тору) тукталышын карап тоту гамәлдәге төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, шулай ук өлеге Кагыйдәләр нигезендә стоянка урнаштыру өчен бирелгән жир кишәрлегенә (алга таба - хужа) хокук иясе тарафыннан гамәлгә ашырыла.

96. Хужалар түбәндәгеләрне үтөргө тиеш:

96.1.

96.2. тоткарлыклар киртәләренә техник торышын, аларның чисталыгын күзәтергә, пычрактан, кардан, наледидан, мөгълүмати-басма продукциядән вакытында чистартырга;

96.3. стоянкалар янәшәсендәге территорияләрдә һәм территорияләрдә материаллар туплауга, комплектланган транспортны, төрлө конструкцияләренә саклауга юл куймаска;

96.4. стоянкалар территорияләрен гамәлдәге нормалар һәм кагыйдәләр таләпләренә туры килә торган яктылык тигез таралуны тәэмин итә торган тышкы яктырту белән жиһазландырырга;

96.5. Территориядә башка капитал һәм вакытлыча биналар, корылмалар, сөүдә павильоннары, киосклар, лапаслар һ.б. төзү тукталышларын булдырмаска;

96.6. ягулык-майлау материаллары агып торган автомобильләр юу һәм автомобиль кую урыннары территорияләрендә юл куймаска;

96.7. санитария һәм янғынга каршы кагыйдәләренә үтәгән стоянкалар территорияләрен карап тоту.

96.8. Автостоянканың урнашу урынын һәм хезмәтләренә тамгалар белән күрсәтүне, шулай ук гамәлдәге дәүләт стандартлары таләпләренә туры китереп, билгеләнешле каты өслекле стоянкага килү жайланмасын;

Жирлек территориясен бәйрәмчә бизәү

97. Жирлек территориясен бәйрәм белән бизәү дәүләт һәм башка бәйрәмнәр, истәлекле вакыйгаларға бәйле чаралар уздыру чорында башкарыла.

Бәйрәм бизәлешенә дәүләт һәм муниципаль флаглар, лозунглар, гирлянд, панно вывескасы, декоратив элементлар һәм композицияләр, стендлар, трибуналар, эстрада урнаштыру, шулай ук бәйрәм иллюминациясе жайланмасы керә.

Бәйрәм бизәлеше элементларын эзерләгәндә һәм урнаштырганда юл хәрәкәтен жайга салуның техник чараларын төшереп калдырырга, аларны начарайтырга рөхсәт ителми.

IV. «Яңа Кырлай авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге территориясен жыештыру тәртибе, моңа төзекләндерү эшләре һәм аларны үтәү ешлығы да керә «Яңа Кырлай авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге территориясен жыештыру һәм карап тотуга гомуми таләпләр

98. Предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар, шулай ук индивидуаль торак йортларның хужалары һәм файдаланучылары гомуми файдаланудагы территорияләренә пычратуга юл куймаска тиеш.

99. Жирлек территориясен жыю һәм карап тоту «Яңа Кырлай авыл жирлеген» муниципаль берәмлеген башкарма комитет тарафыннан гамәлгә ашырыла:

1) жәйгә чорда - 15 апрельдән 14 октябрьгә кадәр;

2) кышкы чорда - 15 октябрьдән 14 апрельгә кадәр.

Күрсәтелгән сроклар, һава шартларына карап, башкарма комитет тарафыннан төзөтелә ала.

100. Жирлек территориясен жыю түбәндәгеләрне үткәрү юлы белән башкарыла:

1) жирлек территориясен тоту, жыештыру буенча системалы эшләр;

2) Башкарма комитетның хокукий актлары нигезендә берәмлек массакүләм чаралар (шимбә өмәләре).

101. Жәйгә чорда жирлек территориясен жыештыру юу, су сибү, себерү һәм жирлек территориясен карап тоту буенча башка эшләр башкару юлы белән жирлек территориясенен пычрануын һәм тузанлануын киметү максатында башкарыла һәм түбәндәгеләрне үз эченә ала:

101.1. ясалма өслекле территорияләрне себерү (коры һавада су сибү), урам-юл челтәре объектларының һәм яңгыр канализациясе белән жиһазланган башка территорияләрнен тузаннан һәм пычрагынан юу. Ясалма өслекле юл өслекләрен, майданнарын, тротуарларын һәм башка территорияләрне юу бөтен киңлеккә башкарыла;

101.2. яңгырлы канализация рәшәткәләрен чистарту;

101.3. барлык территориядән чүп-чар жыю;

Ел саен, 1 июньгә кадәр, кече архитектура формаларын, бакча һәм урам жиһазларын, урналарны, спорт һәм балалар майданчыкларын, коймаларны, бордюрларны буяу; гомуми файдаланудагы территорияләрдә, файдалану чикләнгән территорияләрдән һәм махсус билгеләнештәгә яшелләндерелгән территорияләрдән тыш, үләнне даими рәвештә кию (үләннен 15 см дан артык биеклегендә) һәм тәүлек дәвамында чабылган үләнне жыештыру;

яфрак коелу чорында 101.6 - тәүлеккә бер тапкыр коелган яфракны жыю һәм алып чыгу;

101.7. Территорияләрне жыештыру, шул исәптән сәүдә объектлары, оешмалар һәм предприятиеләр янында автотранспорт кую урыннары, ул 8.00 сәгатькә төмамланьрга тиеш;

101.8. юудан соң бордюр янында лотоклар жыештыру.

102. Жыелган чүп-чар, катнашма, яфрак, чабылган үлән, ботаклар билгеләнгән таләпләр нигезендә чыгарылырга тиеш.

103. Территорияләрне жыештыру өчен җаваплы оешмалар яфрак коелу чорында урамнар һәм юллар буйлап газлардан коелган яфракларны жыеп алып чыгалар.

Яфракларны, жылылык яратучы үсемлекләрен жылыту очрактарынан тыш, агач һәм куакларның комлевой өлешенә жыю тыела.

104. Кышкы чорда гомуми файдаланудагы территорияне жыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

104.1. юл өслекләрен һәм тротуарларны кардан, кар һәм чүп-чардан чистарту;

104.2. скользкость яки бозлавык барлыкка килгәндә - жәяүлеләр өчен ком сибелгән зоналар, баскычлар, бозлавыкка каршы юлларны эшкәртү;

104.3. язгы чорда - кар эрү һәм кар суларын агызу.

105. «Яңа Кырлай авыл жирлеген» муниципаль берәмлегендә урнашкан хужалык субъектларына өлеген хужалык субъектлары файдалана торган территорияләрне кар һәм боздан вакытында чистарту җаваплылыгы йөкләнә.

106. Жирлек территориясендә башкарыла торган урып-жыю эшләре технологиясе һәм режимнары һава шартларына бәйсез рәвештә транспорт чараларының һәм жәяүлеләрнен каршылыксыз хәрәкәтен тәмин итәргә тиеш.

107. Жәяүле тротуарларны, жир өсте кичүләрен, кышкы чорда баскычларны жыештыру үзенчәлекләре:

107.1. Жәяүлеләр өчен тротуарлар, жир өсте кичүләре, баскычлар күрсәтелгән корылмаларның жәяүлеләр йөри торган өлешенен бөтен киңлегенә кардан чистартылырга тиеш.

- 107.2.интенсив кар яву чорында жәяүлеләр тротуарлары, баскычлар бозлавыкка каршы материаллар белән эшкөртөлөргө һәм чистартылырга тиеш;
- 107.3.бозлавык барлыкка килгәндә, бозлавыкка каршы материаллар беренче чиратта баскычлар, аннары тротуарлар эшкөртөлә.
- Бозга каршы материаллар белән эшкөртү вакыты тайгак табылганнан соң дүрт сәгатътән артмаска тиеш;
- 107.4.калдыклар һәм химик реагентлар белән пычранмаган көпшөк карны, яшел утыртмаларны саклаган һәм агып төшүче суларны тәэмин иткөн очракта, шушы максатлар өчен алдан билгеләнгән газонга яисә урыннарда жыю рөхсәт ителә.
108. Жирлек территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:
- 108.1. Урамнарда, майданнарда, яшел утыртмалары булган участокларда, скверларда, паркларда, газларда, пляжларда һәм гомуми файдаланудагы башка территорияләрдә сортларга;
- 108.2. Гомуми файдаланудагы территорияләрдә, гамәлдәге законнар нигезендә бирелгән күмү урыннарыннан тыш, мемориаль намогия корылмаларын (истәлекле корылмаларны, коймаларны) билгеләргә;
- 108.3. шушы максатларда каралмаган урыннарда, шул исәптән жәмәгать транспортының муниципаль маршрутларының соңгы пунктларында, салонны юуны, чистартуны һәм транспорт чараларына техник хезмәт күрсәтүне башкарырга;
- 108.4. Биналарны һәм корылмаларны төзекләндерү элементларын, һәйкәлләрне, мемориаль такталарны, агачларны, куакларны, гомуми файдаланудагы территорияләрдә төзекләндерү өчен кече архитектура формаларын һәм башка элементларны ватарга һәм аларга зыян салырга, шулай ук аларны үз белдеге белән үзгәртеп корырга, үзгәртеп корырга һәм күчерүне башкарырга;
- 108.5. язулар, рәсемнәр төшерергә, мөгълүмати-басма продукцияне ябыштырырга һәм ябыштырырга, жәмәгать транспортын, стеналарын, баганаларын, коймаларын (коймаларын) һәм бу максатлар өчен каралмаган башка объектларны көтү тукталышларында граффити ясарга;
- Бирелгән жир кишөрлекләренең чикләреннән һәм (яисә) коймаларыннан читтәге күчемле мөлкәтне туплау һәм саклау;
- 108.7. тару, сәнәгать товарлары һәм тротуарларда, газларда, юлларда башка сәүдә предметлары урнаштырырга һәм урнаштырырга;
- 108.8 Билгесез урыннарда кар өеп кую;
- 108.9 Тимер-бетон блоklar, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка жайланмалар кую юлы белән үз белдегең белән тротуарлар һәм юлларны ябарга.
109. Шәһәр территориясендә чүп-чар (чүп-чар, кар, грунт һ.б.) ташланган очракта, мондый хокук бозуларга юл куйган затлар ачыкланган хокук бозуларны 10 көннән артмаган вакытта бетерү чараларын күрә.
110. Санап алынмаган урыннарда калдыклар урнаштырган затлар үз исәбенә әлегә территорияне жыештырырга һәм чистартырга, ә кирәк булганда - жир кишөрлеген рекультивацияләргә тиеш.
- Әгәр дә 20 тәүлек дәвамында рөхсәтсез урында калдыкларны урнаштырган зат билгеләнмәгән булса, калдыкларны алып ташлау һәм рөхсәтсез чүплөкләр территорияләрен рекультивацияләү әлегә территорияне жыештыру өчен жаваплы оешмалар (яисә, әлегә төр хезмәт күрсәтүләренә шартнамәдә каралган булса, калдыкларны чыгаруны гамәлгә ашыручы махсуслаштырылган оешма) тарафыннан башкарыла.
111. Билгеләнгән тәртиптә бирелмәгән һәм муниципаль милектәге жир кишөрлекләрендә (территорияләрдә) стихияле барлыкка килә торган чүплөкләрне бетерү вәкаләтле орган тарафыннан тәэмин ителә.

Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын жыештыру

112. Жирле әһәмияттәге автомобиль юлларын (алга таба - юллар) жыю автомобиль юлларын, тротуарларны, машина кую урыннарын (парковка кесәләрен), жәмәгать

транспортын, пычрактан, чүп-чардан, кардан һәм боздан ясалма юл корылмаларын даими чистарту чаралары комплексын үз эченә ала.

113. Язгы-жәйге чорда юлларны юдыру, су сибү, тузан тузанын бетерү, себерү һ.б. Көзге-кышкы чорда юлларны жыештыру чүп-чар, кар һәм боз жыюны һәм чыгаруны, пычракны, юлларны ком-тоз катнашмасы белән ташуны, тротуарларны коры ком белән жиберүне күздә тоту.

114. Йөк юлларының, орлык һәм резерв полосаларының, юлларның, машина юлларының лоток зоналарының пычрануы (якынча дымлануы белән) көндез - 8.00 сәгатътән 21.00 сәгатъкә кадәр, ә магистральләр һәм транспортның интенсив хәрәкәте булган урамнарны төнлә 23.00 сәгатътән 7.00 сәгатъкә кадәр туздыра.

115. Майданнарның, магистральләрнең, урамнарның һәм юлларның ясалма өслекләренең, ясалма юл корылмаларының, аерымланган трамвай юллары төнлә (23.00 дән 7.00 гә кадәр) һәм көндез (7.00 сәгатътән 23.00 сәгатъкә кадәр) башкарыла.

Юл читендә юылганда, су агымын тротуарларга смета һәм чүп-чар агызу, газоннар төшерү, жәмәгать транспортын көтү тукталышы, биналарның фасадына якын урнашу, сәүдә объектлары һ.б. алу рөхсәт ителми.

Эссе көннәрдә (һава температурасы 25 °С тан югары булганда) юлның өлешенә су сибү 12.00 дән 16.00 сәгатъкә кадәр интервал белән башкарыла.

116. Юл буенда урнашкан урналарны чистарту көненә кимендә бер тапкыр, тукталыш майданчыкларында көненә ике тапкыр башкарыла.

117. Жәмәгать транспортының көтү павильоннары буялмаган, буялган һәм юылган, рөхсәт ителмәгән мөгълүмати-басма продукциядән, граффитидан чистартылган булырга тиеш. Кышкы чорда кардан чистартылырга тиеш.

118. Аерым элементлар буенча юлларны жәйге жыештыруга таләпләр:

118.1. үтү өлеше төрле пычранулардан тулысынча чистартылырга һәм бетен киңлеккә юылырга тиеш. Жайлаштыру сызыклары белән билгеләнгән көзгә, резерв полосалар комнан һәм вак чүп-чардан даими чистартылырга тиеш;

118.2. ике метрлы лотковый зоналарда грунт-комлы нанослар һәм пычранулар булырга тиеш түгел. Махсуслаштырылган машиналарның эш цикллари арасында барлыкка килергә мөмкин комлы кисәкчәләр һәм төрле вак чүп-чар белән пычранулар рөхсәт ителә;

118.3. юл кырылары эре габаритлы калдыклардан һәм башка чүп-чардан чистартылырга тиеш;

119. Юлларны кышкы жыештыруга таләпләр:

119.1. Кышкы чорда юлларны жыештыру түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) кар һәм юл йөрү өлешен чистарту, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, себерү, карны өемгә күчерү һәм кар чыгару;

2) юлларны, тротуарларны эшкөртү, кар яву башланган һәм бозлавык барлыкка килгән вакыттан алып жәмәгать транспортының бозга каршы материаллар белән көтүен туктату;

119.2. Юлларның, тротуарларның, парковкаларның (парковка кесәләренең) юл өлешеннән кар жыю, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары кар капламы билгеләнгән вакыттан алып даими рәвештә башкарылырга тиеш;

119.3. юлларның юл өлешен механикалаштырылган ысул белән (урып-жыю техникасы комплекслари) жыештырганда һәм кар өемнәре барлыкка килгәндә жәяүлеләр өчен чыгу урыннарында, парковкалар (парковка кесәләре) алдында, жәмәгать транспортын көтү тукталышлары, машина узу юллары белән аеру зарур;

119.4. Юлларның һәм аңа якын тротуарларның юл өлешеннән чистартылган кар киң урамнарда, майданнарда һәм аерым полосаларга проспектларда, юл кырылары булган юлларда, калган урамнарда - юлның алгы өлешенә (машина юлының киңлегенә карап - урамның бер яисә ике ягыннан) хәрәкәт итә һәм валларга формалаша.

Урам чатларында, жәмәгать транспортының көтү тукталышларында, жәяүлеләр өчен чыгу юлларында, яңгыр сулары коелары урнашкан урыннарда кар өемнәре чистартыла: юл чатында - юл чатында, жәмәгать транспортын көтү тукталышларында - утырту майданчыгының озынлыгында, жәяүлеләр өчен чыгу юлларында - күчеш киңлегендә, ләкин 5 метрдан да ким булмаган жирдә, яңгыр сулары агып торган коеларда - кимендә 1,5 м.

Кар өенең киңлегенә 2 м дан артмаска тиеш;

119.5. Кар беренче чиратта күперлөрдән һәм юлүткөргечлөрдән, жәмөгать транспортының маршрут хәрәкәте булган тар урамнардан, пассажир транспорты тукталышларыннан һәм жәяүлеләр һәм транспорт чаралары туплану мөмкинлеге булган башка урыннардан алына;

119.6. кар яуган вакытта юлларның юл өлешендә кар кар кар эретү станцияләренә йө билгеләнгән тәртиптә килештерелгән махсус урыннарда, ул төмамланган вакыттан алып алты сәгатътән дә соңга калмыйча чыгарылырга тиеш.

Кар эрү станцияләре йө махсус билгеләнгән урыннар подъездлы юллар, яктырту, көнкүреш биналары һәм киртәләр белән жиһазландырыла;

119.7. Юлларны жыештырганда, тышкы яктырту баганаларын, тәртипле калканнарны, идарә итү һәм башка корылмалар, агачлар, куаклар шкафларын саклауны, шулай ук юл читендә карны механикалаштырып жыештырганда яшел утыртмаларның сакланышын тәэмин итәргә кирәк.

120. Экстремаль шартларда юлларны жыештыру өчен вәкаләтле орган юлларны жыештыру буенча чаралар комплексын күздә тоткан эшләрнең авария планын әзерләргә тиеш.

121. Рөхсәт ителми:

121.1. квартал эчендәге машина юлларыннан, ишегалды территорияләреннән, предприятиеләр, оешмалар территорияләреннән, төзелеш мөйданчыкларыннан, сәүдә объектларыннан чистартыла торган кар, боз, 8.00 сәгатътән соң, шулай ук машина юлларын жыештыручы зат белән шартнамә булмаганда, тротуарларда, юлларның һәм машина юлларының машина юлларына үтү өлешен бастырып чыгарырга яисә күчерергә;

121.2. Тротуарларда бозга каршы реагент сыйфатында техник тоз һәм сыек хлор кальций куллану, жәмөгать транспортын көтү тукталышлары, паркларда, скверларда, ишегалларында һәм башка жәяүлеләр зоналарында һәм яшел утыртмалары булган территорияләрдә;

121.3. Авыз күчешен күчерергә һәм пычранган ком-тоз кар катнашмалары, шулай ук газларга, чөчөклөләргә, куаклыкларга һәм башка яшел үсентеләрне күчерергә;

121.4. билгеләнгән тәртиптә килештерелмәгән урыннарда кар чыгарырга һәм тезергә;

121.5. кар өемнәрән формалаштыру:

1) күрү өчпочмагы зонасында бер дәрәжәдә һәм тимер юл аша чыгу юлларының һәм урамнарның киселешендә;

2) жәмөгать транспортын көтү тукталышыннан 20 метрга якынак;

3) транспорт киртәләре яисә югары бордюр белән жиһазландырылган юллар участкаларында;

4) тротуарларда;

5) янәшәдәге территорияләргә кәргән урыннарда;

121.6. юлга автотранспорт тәгәрмәчләре белән грунт һәм пычрак чыгарылган;

121.7. Грунт, чүп-чар, юаш төзелеш материаллары, жиңел тару, юлларның пычрануына юл куймый торган брезент яки башка материал белән агачларны ташырга, шулай ук төзелеш катнашмаларын һәм эремәләрен (шул исәптән цемент-комлы эремәне, известь, бетон катнашмаларын) юлга, тротуарга, юл кырына яки юл буена якын газ полосасына кою мөмкинлеген юкка чыгармый торган чаралар күрмичә генә күчереп йөртәргә.

Кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннарын санитар карап тоту һәм төзекләндерү

122. Кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннарына түбәндөгеләр керә:

1) мөйданнар, парклар, скверлар, бульварлар, яр буйлары, жирлек урманнарында оештырылган ял урыннары, пляжлар;

2) актив ял итү һәм мавыктыргыч чаралар урыннары - стадионнар, уен комплекслары, ачык сәхнә мөйданчыклары һ.б.

3) сәүдә объектлары территорияләре (ваклап сату базарлары, сәүдә комплекслары, стационар булмаган вак ваклап сату чөлтәре объектлары комплекслары), жәмәгать туклануы, социаль-мәдәни билгеләнеш, көнкүреш хезмәте күрсәтү;

4) административ һәм ижтимагый биналарга, учреждениеләргә яқын территорияләр.

123. Гомуми файдаланудагы мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен һәм башка территорияләрне жыю:

123.1. мәйданнарны, паркларны, скверларны, бульварларны, яр буен 23.00 дән 8.00 гә кадәр жыярга кирәк. Көндөз чүп-чар жыючыларны һәм чүп-чар жыючыларны чүп-чар калдыклары белән тутырылган чүп-чар жыю эшләре башкарыла;

123.2. Кышкы чорда паркларда, бакчаларда, скверларда, бульварларда, яр буйларында һәм башка ял итү зоналарында юлларны жыештырганда, химик реагентлары булмаган карны шушы максатлар өчен алдан билгеләнгән урыннарда, яшел утыртмаларны саклаган һәм кар суларын ағызып чыгаруны тәмин иткән очракта, вакытлыча салып кую рөхсәт ителә.

124. Пляжларны жыю һәм санитар карап тоту:

124.1. пляжны төп жыештыру аны япканнан соң башкарыла һәм яр буйларын, чишенү урыннарын, яшел зоналарны һәм бәдрәфләрне жыештыру һәм дезинфекцияләүне үз эченә ала. Көндөз чүп-чар жыю һәм чүп-чар жыю калдыклары белән тулган чүп-чар жыештыру үткәрелә.

Каты көнкүреш калдыкларын чыгару көн саен 8.00 сәгәткә кадәр чыгарыла;

124.2. пляж территориясә чүп-чар белән жиһазландырылачак. Урманнар арасындагы ераклык 40 м дан артмаска тиеш;

124.3. пляжлар жәмәгать бәдрәфләре белән жиһазландырыла. Жәмәгать бәдрәфеннән су коену урынына кадәр ераклык кимендә 50 м һәм 200 м булырга тиеш;

124.4. пляж комының өске катламы юешләнгән, чүп-чарны, башка калдыкларны бетергән һәм ком көн саен тигезләнергә тиеш;

124.5. Коену өчен билгеләнгән урыннарда көр юу һәм хайваннар коену тыела.

125. Каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәтләр күрсәтүгә шартнамә төземичә пляж ачу рөхсәт ителми.

126. Ваклап сату базарларын жыю һәм санитар карап тоту:

126.1. Ваклап сату базарларының (алга таба - базар) территорияләре төзекләндерелергә, бәдрәфләр, хужалык һәм контейнер мәйданчыклары, контейнерлар һәм урналар белән жиһазландырылырга, яңгыр һәм кар суларын ағызу өчен каты өслекләре һәм уклоннары булырга, шулай ук суүткәргеч һәм канализация булырга тиеш;

126.2. Базар һәм аның тирәсендәге территорияләрне төп жыештыру аны япканнан соң башкарыла. Көндөз чүп-чар жыючыларның каты көнкүреш калдыклары белән тутырылган чүп-чар жыештыру һәм чистарту эшләре башкарыла; елның жәйге чорында базар территориясендә 126.3 атна саен мәжбүри рәвештә дымлы жыештыру башкарыла;

126.4. базар территориясә 40 кв. м мәйдандагы бер урна исәбеннән жиһазландырылачак, өстәвенә, алар арасындагы ераклык 10 м дан артмаска тиеш;

127. Базар территориясендә һәм аның янәшәсендә урнашкан оешмалар, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, киосклар, сәүдә палаталары һәм павильоннары эшчәнлегә каты көнкүреш калдыкларын чыгару һәм урнаштыру буенча хезмәт күрсәтүләргә килешү төземичә рөхсәт ителми.

128. Сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларын жыю һәм санитар карап тоту:

128.1. сәүдә объектлары территорияләрен тулысынча жыештыру һәм (яисә) жәмәгать туклануы тәүлегенә кимендә ике тапкыр (иртән һәм кич) гамәлгә ашырыла. Көндөз чүп-чар жыючыларны һәм чүп-чар жыючыларны чүп-чар калдыклары белән тутырылган чүп-чар жыю эшләре башкарыла;

128.2. сәүдә һәм (яисә) жәмәгать туклануы объектларына керә торган ишек янында кимендә ике урна урнаштырыла;

128.3. вакытлыча урам сәүдә урыннарында территорияләрне 10 м радиуста жыялар. Газ һәм тротуарларда тара һәм товарларны салу рөхсәт ителми;

128.4. калдыкларны чыгару тәмин ителә.

129. Башка сәүдә майданчыларын, стационар булмаган вак-төяк чөлтөр объектлары комплексларын, социаль-мәдәни билгеләнештәге территорияләрне жыештыру аларны елның жылы вакытында мәжбүри алдан поливка белән япканнан соң башкарыла. Агымдагы урып-жыю көн дәвамында башкарыла. Көн саен каты көнкүреш калдыкларын чыгару тәэмин ителә.

130. Кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннарын төзекләндерү:

130.1. Кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннарында уңайлылык тудыру элементларының мәжбүри исемлегенә өслекләрне бәйләүнең, яшелләндерү, эскәмияләр, чүп-чар өчен кечкенә контейнерлар, урам жиһазлары, яктырту жиһазлары, архитектура-декоратив яктырту жайланмалары, жирлек мәгълүматларын йөртүчеләр, яшелләндерү участкаларын яклау элементлары (металл киртәләр, өслекнең махсус төрләре һ.б.) керә;

130.2. Кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннарының барлык территорияләре, пляжлардан тыш, коры өслеклә яисә яшел үсентеләр утыртылган үсемлек җирин булырга тиеш;

130.3. ял итү һәм кешеләр күпләп жыела торган территорияләрдә яшелләндерү участкаларын чөчөкләкләр, газлар, ялгыз, төркөмлә, рядовой бистәләр, вертикаль, күпкәтлы, мобиль яшелләндерү формалары рәвешендә проектларга кирәк;

130.4. Кешеләргә ял итү һәм массакуләм булу урыннары, туалет урнаштыру һәм тоту таләпләрен үтәп, жиһазландырылган һәм эшли торган бәдрәф кабиналары белән комплексланырга тиеш;

130.5. пычранган саен, кешеләрнең ялы яисә массакуләм жыела торган урыннарында фонтаннар, буалар, елга ярлары чистартылырга тиеш;

130.6. массакуләм чаралар уздырганда, аларны оештыручылар чараны үткөрү урынын жыештыруны һәм төзекләндерүне яңартуны тәэмин итәргә тиеш. Чараны уздыру урынын жыештыру һәм бозылган төзекләндерү тәртибен билгеләнгән тәртиптә чараны уздыруга тиешле рөхсәт алу стадиясендә билгеләнә.

131. Кешеләрнең ял итү һәм массакуләм булу урыннары территорияләрендә рөхсәт ителми:

131.1. тару һәм сәүдә жиһазларын бу урынга билгеләнмәгән урыннарда сакларга, урнаштырырга;

житештерү һәм куллану калдыклары белән территорияне пычратырга;

131.3. автотранспорт чараларын юарга һәм ремонтларга, эшкәртелгән ягулык-майлау сыеклыкларын салырга;

131.4. автостоянкалар, гаражлар, аттракционнар уздырырга, билгеләнгән тәртипне бозып реклама конструкцияләре урнаштырырга;

131.5. табигий һәм ясалма яшелләндерү объектларын зарарларга;

131.6. кече архитектура формаларын зарарларга һәм аларны билгеләнгән урыннардан күчәргә;

131.7. өстәлләрдә һәм эскәмияләрнең аркаларында утырырга;

131.8.

131.9. Автотранспорт чараларының түләүле стоянкаларын законсыз оештырырга;

131.10. үз белдеге белән стационар булмаган объектларны урнаштырырга;

131.11. тротуарларның асфальт-бетон өслеген, янәшәдәге яшел зоналарның бөтенлеген һәм территорияләрне төзекләндерүнең башка элементларын бозарга;

территориядә сәүдә-суыткыч жайланмасы кую;

131.13. халыктан каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен билгеләнгән контейнерларга (бункерларга) калдыкларны контейнерларга (бункерларга) урнаштыру өчен, идарәче

оешмалар белән каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнерларга (бункерларга) килешү булмаса, каты көнкүреш калдыкларын жыярга;

Тимер-бетон блоклар, баганалар, коймалар, шлагбаумнар, корылмалар һәм башка

жайланмалар кую юлы белән тротуарларны үз белдеге белән каплау;

131.15. товарны сәүдә объектнан читтә чыгарырга;

131.16. учак ягарга, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар уздырырга,

мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар кулланырга.

Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен жыештыру, карап тоту һәм төзекләндерү

132. Йорт яны территориясен жыештыру:

132.1. Урып-жыю түбәндәге тәртиптә башкарылырга тиеш: тротуарларны, жәяүлеләр өчен юлларны (бозлавык һәм тайгаклык очрагында - ком чүбе), ә аннан соң ишегалды территорияләрен жыештыру;

132.2. жыештыру, кар яву вакытында житештерелә торган кар чистартудан тыш, 8.00 сәгатькә кадәр башкарыла.

Көндөзгә вакытта машиналар тизлегә 4 км/сәг булганда жыярга рөхсәт ителә.

133. Жәйге жыештыру:

йорт яны территорияләрен жәйге жыештыру: себерү, юу яисә су сибү - махсус машиналар ярдәмендә - күбесенчә иртә, иртәнге һәм соң, кичке сәгатьләрдә, башкарылырга тиеш;

133.2. Тротуар мойкасын бары тик ачык тротуарларда гына (алар прилотка полосасы белән чиктәш) һәм биналардан урамның машина юлына таба юнәлештә генә башкарырга кирәк;

133.3. Эссә вакытта тротуарларга су сибү кирәк булган саен башкарылырга тиеш, ләкин тәүлегенә кимендә ике тапкыр.

134. Кышкы жыештыру:

134.1. Түбәләрдә жыела торган кар үз вакытында жиргә ташланырга һәм прилот полосасына күчәргә, ә киң тротуарларда - валларга формалашырга тиеш;

134.2. Сугарулы кар тротуарлардан машина юлының алгы өлешенә, ә ишегалларында - төзелеш урыннарына күчәргә тиеш;

134.3. Квартал эчендәге юллардан авышкан карны борт ташына параллель урнашкан өемнәргә һәм өемнәргә салырга яисә, кагыйдә буларак, ротор кар чистартучылары ярдәмендә юл буен жайларга кирәк;

134.4 тротуарларда, урамнарның машина юлыннан газлар белән аерылып, 6 м дан артык киңлектә, карны тротуар уртасына таба борып жиберү рөхсәт ителә;

кар өемнәренә һәм өемнәргә салу буенча 134.5 эш кар яуганнан соң алты сәгатьтән дә соңга калмыйча, ә башка территорияләрдә 12 сәгатьтән дә соңга калмыйча тротуарларда төгәлләнергә тиеш;

134.6. Ишегалларда, квартал эчендәге юлларда, газларда һәм ирекле территорияләрдә, жәяүлеләрнең ирекле хәрәкәтенә һәм автотранспортның йөрүенә комачауламый торган, яшел утыртмаларны һәм кар суларын бүлеп чыгаруны тәэмин итеп, пычранмаган ком-тоз катнашмалары белән капланмаган кар өемнәре төзәргә рөхсәт ителә;

134.7. Камилләштерелгән япмалар булмаганда, карны хәрәкәт астына жыярга кирәк, аннары аны тыгызлау өчен кар катламын калдырырга кирәк;

134.8. юл капламаларын эшкәртүнең шомалыгы барлыкка килгәндә, ком-тоз катнашмасы белән эшкәртү бүлүчеләр ярдәмендә 0,2-0,3 кг/м нормасы буенча башкарылырга тиеш;

134.9. Боз ясалышын эшкәрткәннән соң йомшартылган катнашмаларны, ачык грунтка, агачларга яки газларга элөгүгә юл куймыйча, күчерергә яисә күчерергә кирәк.

135. Яз житүгә түбәндәгеләр гамәлгә ашырыла:

135.1. Тузан суларын нормаль чыгару өчен таләп ителә торган урыннарда су агызып китүне тәэмин итү өчен, канауларны юдырту һәм чистарту;

135.2. Калын суларның люкларга һәм коеларны су белән тәэмин итүгә системалы рәвештә куылуы;

135.3. Кар эреп беткәннән соң, калган кар һәм бозны чистарту.

136. Күпфатирлы йортның йорт яны территориясен (алга таба - йорт яны территориясе) тоту түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) даими жыештыру;

2) күзәтү һәм су сиптерү коеларын, дренажларны, лотокларны, үрелгән торбаларны ремонтлау һәм чистарту;

3) инженер челтәрләренең смотр коеларына, янгын сүндерү су белән тәэмин итү чыганакларына (гидрантларга, сулыкларга һ.б.) каршылыксыз үтеп керүне тәэмин итү;

4) каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны жыю һәм алып китү;

- 5) яшеллэндерү һәм булган яшел утыртмаларны карау;
- 6) кече архитектура рәвешләрен карап тоту, агымдагы һәм капитал ремонтлау.
137. Калдыкларның барлык төрләре су үткәрми торган өслекле контейнер майданчыларында урнаштырыла торган контейнерлар һәм бункерларга каты көнкүреш калдыкларын туплау нормалары нигезендә кирәкле күләмдә жылырга тиеш.
138. Күпфатирлы йортларда яшәүче гражданныр түбәндәгеләргә бурычлы:
- йорт яны территорияләрендә 138.1. чисталык һәм төртип сакларга;
- 138.2. Каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны махсус контейнерларга һәм йорт яны территорияләрендә урнашкан махсус майданчыларга гына урнаштырырга.
139. Идарәче оешмалар түбәндәгеләренә тәэмин итәргә тиеш:
- 139.1.8.00гә кадәр йорт яны территорияләрен жыештыру һәм көн дәвамында - чисталыкны саклау;
- 139.2. каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар урнаштыру, ө анализланмаган биналарда - моннан тыш, сыек көнкүреш калдыклары өчен жыентыклар урнаштыру; расланган график нигезендә каты көнкүреш һәм эре габаритлы калдыкларны чыгару; контейнерларны (бункерларны) һәм контейнер майданчыларын, аларга килү юлларын чиста һәм төзек хәлдә тоту;
- 139.5. подъездларга керү юлларында чүп савытлары, эскәмияләр урнаштыру һәм аларны вакытында чистарту;
- 139.6. Территорияне сезонлы эксплуатацияләүгә әзерләү, шул исәптән суның агып чыгуын тәэмин итү өчен юыну һәм канау чистарту, кар суларының люкларга һәм коега даими рәвештә куылуы, кар әрегәннән соң территорияне чистарту һәм кирәкле башка эшләренә башкару;
- 139.7. тайгак участкаларны ком-тоз һәм (яисә) махсус бозлавыкка каршы катнашмалар белән эшкөртү;
- яшел үсентеләренә һәм газларны саклауны һәм квалификациялә төрбияләүне;
- Караңгы төшкәч тышкы яктырту чараларын төзек хәлдә тоту һәм аларны кабызу.
140. Йорт алды территориясендә түбәндәгеләр рөхсәт ителми:
- 140.1. Яфракны, калдыкларның һәм чүп-чарның теләсә нинди төрләрен яндырырга;
- 140.2. хужалык майданчыгыннан читтә эчке киём, киём, келәм һәм башка предметларны эләргә;
- 140.3. контейнер майданчыларына илтүче юлларны томаларга;
- 140.4. Урамнарның һәм юлларның, тротуарларның, газларның һәм яшел зоналарның юл өлешендә контейнерлар (бункерлар) билгеләргә;
- 140.5. Билгеләнгән төртипне бозуда йорт яны территорияләренәң коймаларын үз белдегә белән билгеләргә;
- 140.6. Үз белдегә белән ишегалды корылмалары төзәргә;
- 140.7. йорт янындагы территорияне металл ватык, көнкүреш һәм төзелеш калдыклары һәм материаллар, шлак, зола һәм житештерү һәм куллану калдыклары белән капларга, тараны кушарга һәм сакларга;
- 140.8. Умарталыклар тотарга, калдыклар һәм чүп-чар ташларга;
- 140.9. Автотранспорт чараларын түлөүле туктатуны оештырырга;
- 140.10. тимер-бетон блоklar, баганалар, киртәләр, шлагбаумнар, объектлар, корылмалар һәм башка жайланмалар ярдәмендә квартал эчендәге машина юлларын үз белдегәң белән ябарга;
- 140.11. автомашиналар, ягулык һәм майлар юуны башкарырга, тавыш сигналларын, тормозны һәм двигательләренә көйләргә;
- 140.12. кешеләр сәламәтлегенә һәм өйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясаучы теләсә нинди эшләр башкарырга;
- 140.13. теләсә нинди сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятияләрен, шул исәптән палаткалар, киосклар, ларька, мини-базарлар, павильоннар, жәйге кафелар, житештерү объектлары, автомобильләренә, көнкүреш техникасын, аяк киёмнәрен, шулай ук кунак бүлмәләреннән тыш, автостоянкаларны урнаштырырга;
- 140.14 йорт яны территориясенәң эчке юллары буйлап транспорт транзит хәрәкәтен башкарырга;

140.15.учак ягу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткөрү, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка җайланмалар куллану.

141. Идарәче оешмалар түбәндәгеләрне тәэмин итәргә тиеш:

141.1. яшел утыртмаларның сакланышы;

141.2. җәй көннәрендә һәм коры көннәрдә газоннарغا, чәчәкләкләргә, агачларга һәм куакларга су сибү;

141.3. аларда төзелеш материаллары, ком, чүп-чар, кар, боз һәм башка төзелешләрдән башка газларның сакланышы һәм бөтенлегә;

141.4. Яңа агач һәм куаклар утырту, юллар чөлтәре үзгөрү һәм җиһазларны билгеләнгән тәртиптә килештерелгән проектлар буенча гына яңадан планлаштыру, агротехник шартларны үтәп урнаштыру.

142. Йорт яны территориясен төзекләндерү:

һәр йорт биләмәсе территориясендә, кагыйдә буларак, түбәндәгеләр булырга тиеш:

1) йорт кирәк-яракларын киптерү өчен хужалык майданчыгын, киём-салымны, келәмнәрне һәм йорт кирәк-яракларын чистартуны;

2) өлкәннәрне ял итү майданчыгы;

3) балалар өчен уен һәм спорт майданчыклары яшелләндерү һәм балаларның җәйге һәм кышкы ялы өчен кече архитектура формаларын кирәкле җиһазлау.

143. Өгәр участок территориясе күләме мөмкинлек бирсә, участок чикләрендә этләр йөртү өчен майданчык урнаштырылырга мөмкин.

144. Йорт подъездлары каршындагы майданчыклар, юл йөрү һәм җәяүлеләр өчен юллар каты өслекле булырга тиеш. Каты өслекләр салганда, яңгыр суларын буш агызу мөмкинлегенә каралырга тиеш.

145. Күпфатирлы йортлар, биналар һәм корылмалар тирәсендә барлык коймалар һәм коймалар төзек хәлдә булырга, чиста һәм буялган булырга тиеш.

146. Торак йортларга төзелгән җәмәгать корылмалары йортның торак өлешеннән изоляцияләнгән керү юлларына ия булырга тиеш, шул ук вакытта персоналның автотранспортын кую ишегалды территориясеннән читтә булырга тиеш.

147. Торак йорт ишегалды ягыннан җәмәгать билгеләнешендәге урыннар өчен тәрәзәләр һәм фатирларга керү урыннары булган материалларны, продукцияне тутыру рөхсәт ителми. Йөкне тәрәзәләре булмаган торак йортлар торбаларыннан, җир асты тоннельләреннән яки ябык дебаркадерлардан, юллар ягыннан башкарырга кирәк.

148. Квартал эчендәге территорияләрдә транспорт чараларын урнаштыру кешеләрнең, шулай ук урып-жыю һәм махсус техниканың тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итәргә тиеш.

V. Территорияне төзекләндерү элементларына таләпләр

149. Территорияне төзекләндерүнең аерылгысыз компонентлары булган территорияне төзекләндерү элементлары булу гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә проект документларында эшләнәргә һәм каралырга тиеш.

мәдәни мирас объектларын саклау зоналарында урнашкан территорияне төзекләндерү элементларына проект документациясе мәдәни мирас объектларын саклап калу, алардан файдалану, аларны популярлаштыру һәм дәүләт саклавы өлкәсендәге вәкаләтле органнар белән килештерелә.

Озын яисә даими файдаланудагы территорияне төзекләндерүнең стационар элементлары аларны кулдан күчерү мөмкинлеген булдырмас өчен ныгытылырга тиеш.

150. Төзекләндерү элементларының эчтәлегенә, аларны торгызу һәм ремонтлау эшләрен дә кертеп, төзекләндерү элементлары хужалары башкара.

Яшелләндерү

151. Яшел утыртмалар территорияне төзекләндерүнең мөҗбүри элементы булып тора.

Төзеклөндөрү эшләрән башкарганда гамәлдәге яшел утыртмаларны мөмкин кадәр күбрәк саклап калырга кирәк.

152.Жирлек территориясендә яшеллөндөрүнең ике төре кулланылырга мөмкин: стационар - үсемлекләрне туфракка утырту һәм мобиль урыннарга утырту - үсемлекләрне махсус күчмә савытларга (контейнерлар, вазоннар һ.б.) утырту.

Стационар һәм мобиль яшеллөндөрүне рельефның табигый һәм ясалма элементларында, түбөлөрдә (түбә яшеллөндөрү), фасадаларында (вертикаль яшеллөндөрү) архитектура-ландшафт объектлары (газлар, бакчалар, чөчөк түтөлләре, куаклар һәм агачлар булган майданчыклар) төзү өчен файдаланалар.

153.яшеллөндөрү объектларын тоту - яшел утыртмаларны карау һәм яшеллөндөрелгән территорияләрне төзеклөндөрү элементларын карап тоту, күләм корылмаларның конструктив элементларын аз гына деформацияләүне һәм зарарлануларын бетерү, шулай ук жәйге һәм кышкы чорда күчмә кече формаларны жыю эшләрә комплексы ул.

154. яшеллөндөрү объектларында эшләр башкаруга таләпләр:

154.1. яшеллөндөрү объектлары янындагы төзелеш майданчыкларын оештырганда проектта сакланучы, төбөнөк һәм киң ябалдашларны өлөшчә кисеп алу, агач кәүсәләрен сак белән бәйләү, куакларның ябалдашларын бәйләү, туфрак кишәрлекләрен чүп-чар белән чүпләү, туфракны тыгызлауны кисәтү максатларында транспорт чаралары һәм башка техника йөрү һәм туктап торулар белән янәшә урнашкан үсемлек астындагы туфрак участокларын чүпләү юлы белән саклау чараларын күрергә кирәк;

154.2. Территорияне вертикаль планлаштыру, жир асты коммуникацияләрен салу, юлларны, машина юлларын һәм тротуарларны төзеклөндөрү яшеллөндөрү алдыннан тәмамланырга тиеш;

Туфрак катламын бозуга бәйлә рәвештә ремонт, төзелеш һәм башка эшләр башкарганда, туфракның уңдырышлы катламын яшеллек төзелешендә файдалану өчен төшерергә һәм сакларга кирәк. Югарыда күрсәтелгән эшләрне башкарганнан соң бозылган жир кишәрлекләрен һәм утыртмаларны торгызырга кирәк. Яңадан торгызу эшләрне житештерү проектында каралырга тиеш;

154.4.

155.Яшел утыртмалар хужалары бурычлы:

155.1. Яшел утыртмаларны саклауны һәм квалификацияле карауны тәэмин итәргә;

155.2.елның жәендә коры көннөрдә газлар, чөчөк түтөлләре, агач һәм куаклар сиптерүне тәэмин итәргә;

155.3.газларның сакланышын һәм бөтенлеген тәэмин итәргә;

155.4. Агач һәм куакларны яңа утырту һәм утырту, шулай ук юллар, майданчыклар, газлар челтәрләрен планлаштыруны үзгәртү бары тик жирле үзидарәнең башкарма органы белән килештерелгән проектлар буенча гына башкарырга;

155.5 яшеллөндөрү объектларында сулыклар булса, аларны чиста тотарга һәм кимендә 10 елга бер мәртәбә чистартырга;

156. Күлгәндә рөхсәт ителми:

156.1.төзелешләрне, аларның эшләвен һәм хезмәт күрсәтүен тәэмин итү өчен билгеләнгән төзелешлөрдән тыш, урнаштырырга;

156.2.

156.3. Гомуми файдаланудагы яшеллөндөрү объектлары булган паркларның, скверларның, мемориаль зоналарының газон бакчаларында ял итү һәм уеннар өчен урынга урнашырга;

яшеллөндөрү объектларында чаңгыда һәм чаналарда махсус билгеләнгән урыннардан тыш шуарга;

156.5.агачка һәм башка яшел утыртмаларга гамак, таган, турник, көр киптерү өчен бау тагарга, агачларга реклама һәм мәгълүмат щитлары һәм табличкаларын, реклама һәм башка мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән чыгарыла торган конструкцияләрне беркетергә, объектларга, афишаларга, агитация материалларына, техник конструкцияләргә, юл хәрәкәтендә катнашучыларны мәгълүмати тәэмин итү чараларына, баганалардан, коймалардан, реклама калканнарыннан, электр чыбыкларыннан, лампалардан, чөнөчкелә киртөлөрдән аерырга;

156.6. стационар булмаган объектларны, шулай ук юл сервисы объектларын билгеләргә, шул исәптән, ел вакытына карамастан, автостоянкалар һәм парковкалар урнаштырырга;
156.7. төзелеш материалларын һәм башка материалларны, калдыкларны, чүп-чарны, бозга каршы материалларны һәм башка зарарлы матдәләрне, шулай ук ком һәм бозга каршы реагентлар белән пычранган карны, боз төркемнәрен кушарга;
яшелчә бакчалары өчен 156.8 казу башкарырга;
156.9. Йорт хайваннарын газларда һәм чечәкләкләрдә йөртәргә;
156.10. Яфракларны, үләнне, ботакларны яндырырга, шулай ук аларны лотокларга һәм башка суүткәргеч жайланмаларга кертәргә;
156.11. смета һәм чүпне газоннарда ташларга;
156.12. учак ягу, шул исәптән ачык ут куллануны күздә тоткан чаралар үткөрү, мангаллар һәм ризыкны ачык ут ярдәмендә жылылык белән эшкәртү өчен башка жайланмалар куллану;
156.13. сок, сумала чыгару өчен агачлар кисеп, аларга башка механик зыян китерү;
156.14. житештерү һәм куллану калдыкларыннан, шул исәптән автомобиль покрышкаларыннан, территорияне төзекләндерү, шәһәр территориясендә клумб оештыру өчен файдаланырга;
156.15. Күпьяллык чечәкләр белән мәшгуль жир кишөрлекләреннән кар чыгарырга, шулай ук кардан житәрлек булмаган салкын үсентеләр утыртучы участокларны ачарга;
156.16. Шәһәр территорияләрендә, санитария таләпләре югары булган урыннардан тыш (чүп контейнерларына, жәмәгать бәдрәфләренә якин булу һ.б.) агач көүсәләрен агартырга;
156.17. яшелләндерелгән территорияләрдә урнашкан скульптураларны, эскәмияләрне, коймаларны, урналарны, балалар һәм спорт жиһазларын бозарга;
156.18. Агач тамырларын көүсәдән 1,5 м ераклыкта ачарга һәм агач муеннарын жир яки төзелеш калдыклары белән күмәргә.

Коймалар

157. Коймаларны төзү төзекләндерү өчен өстәмә элемент булып тора.

158. Утлар бер-берсеннән аерыла:

- 1) билгеләү (декоратив, яклау, аларның ярашуы);
- 2) биөклеге (түбәнлеге - 1,0 м га кадәр, уртача - 1,1-1,7 м, югары - 1,8-3,0 м);
- 3) материалның төре (металл, тимер-бетон һ.б.);
- 4) күз карашы өчен сизгерлек дәрәжәсе (үтә күренмәле, саңгырау);
- 5) стационар (даими, вакытлыча, күчмә) һәм башка киртәләр.

Коймаларны проектлау аларның урнашу урыннарына һәм билгеләнешенә карап, гамәлдәге дөүлөт стандартлары, сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларына, индивидуаль проектлау проектларына карап башкарыла.

159. мәдәни мирас объектлары территорияләрен төзү әлеге территорияләр өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентлары нигезендә башкарылырга тиеш.

Ижтимагий, торак, рекреацион билгеләнештәге территорияләрдә чукрак һәм тимер-бетон коймаларны проектлау рөхсәт ителми.

Сәнәгать, махсус территорияләрне ачу декоратив тимер-бетон панельләрдән башкарылырга мөмкин.

Коймаларның урта һәм югары төрләрен проектлаганда жир асты корылмалары белән кисешү урыннарында ремонт яки төзелеш эшләре башкарырга мөмкинлек бирә торган коймалар конструкцияләре каралган.

Агачлар интенсив жәяүлеләр хәрәкәте зонасында яки төзелеш һәм реконструкция эшләре башкару зоналарында үскән очракта, яклауның башка төрләре булмаганда, 0,9 м һәм аннан да күбрәк диаметрлы саклагыч коймалар, 0,8 м диаметрлы һәм аннан да күбрәк яшенә, агач токымнарына һәм башка характеристикаларга бәйле рәвештә саклау корылмаларын күз алдында тотарга кирәк.

Майданчыктар

160. Жирлек территориясендө түбөндөгө майданчыктар урнашкан: балаларның уеннары, өлкөннөрнең ялы, спорт белән шөгильлөнү, чүп-чар жыючыларны урнаштыру, этлөрне йөртү, машина кую урыннары.

Төркөлгөн мөдәни мирас ядкарьләренең һәм махсус сакланылучы табигать территорияләренең саклау зоналары чикләрендө майданчыктар урнаштыру истәлекләрне саклау, табигатьтән файдалану һәм әйләнә-тирә мохитне саклау вәкаләтле органнары белән килештерергә тәкъдим ителә.

Йорт тирәсендөгө территорияләр, кагыйдә буларак, балалар өчен уен һәм спорт майданчыктары белән тәэмин ителергә тиеш. Майданчыктар төзек һәм жәрәхәтләнү куркынычсыз инвентарь белән тәэмин ителергә тиеш.

Балалар майданчыктары

161. Балалар майданчыктары төрле яшь төркемнәре өчен аерым майданчыктар рәвешендө яисә яшь мәнфәгатләре буенча зоналаштырылган комплекслы уен майданчыктары буларак оештырыла.

Балалар майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбөндөгеләр керә: өслекнең йомшак төрләре, майданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшелләндерү, уен жиһазлары, эскәмия һәм урналар, яктырту жиһазлары.

Торак йортлар һәм жәмәгать биналары төрөзәләрәннән мөктәпкәчә яшьтөгә балалар майданчыктары чикләренә кадәр ераклык - 10 метрдан, кече һәм урта мөктәп яшендөгә балалар майданчыктары - 20 метрдан кимрәк, комплекслы уен майданчыктары 40 метрдан да ким булмаска, спорт-уен комплекслары - 100 метрдан да ким булмаска тиеш.

Балалар уен майданчыктары контейнер майданчыктарынан кимендө 20 метр ераклыкта урнашырга тиеш.

162. Балалар майданчыктары түбөндөгеләргә тиеш:

162.1. жәйге чорда тигезсезлекләр ком сибелгән өслек планировкасы булырга;

162.2. Иртәнге вакытта даими рәвештә себерелергә һәм чылатырга;

162.3. буялган булырга, майданчыкта коймаларның һәм корылмаларның төсен елга кимендө бер тапкыр житештерергә, ә ремонтны - кирәк булган саен;

162.4.Транзит жәяүлеләр хәрәкәтеннән, машина юлларынан, борылыш майданчыктарынан, кунакчыл стоянкалардан, калдыктар өчен контейнерлар урнаштыру өчен майданчыктардан, автотранспорт чараларын даими һәм вакытлы саклау участкаларынан изоляцияләнергә.

Травматизмны булдырмас өчен, майданчык территориясендө чыгыш ясаучы тамырлар яки түбән ботаклар, жир өслегендө урнашкан иске, киселгән жиһазлар калдыктары (стойкалар, фундаментлар) булу рөхсәт ителми (кагыйдә буларак, турникларда һәм качельләрдә).

Янындагы территорияләрне реконструкцияләгәндө балалар майданчыктары территориясендө эшләр алып бару һәм төзелеш материалларын складлау рөхсәт ителми. Яктырту жиһазлары, кагыйдә буларак, майданчык урнашкан территорияне яктырту режимында эшләргә тиеш.

Яктырту жайланмаларын 2,5 м дан да ким булмаган биеклектә урнаштыру рөхсәт ителми. Уен жиһазларын урнаштыру норматив куркынычсызлык параметрларын исәпкә алып башкарылырга тиеш.

163.Балалар майданчыктарын карап тоту һәм аларда куркынычсызлыкны тәэмин итү өчен жаваплылык аларны эксплуатацияләүче затларга йөкләнә.

Спорт майданчыктары

164. Спорт майданчыктары халыкның барлык яшь төркемнәре физкультура һәм спорт белән шөгильлөнү өчен билгеләнгән.

Спорт майданчыгында территорияне төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбөндөгеләр керә: өслекнең йомшак яисә газ төрләре (жәйге чорда), спорт жиһазлары.

Спорт майданчыклары яшеллөндерелә һәм челтөрле койма белән әйлөндереп алына. Яшеллек майданчык периметры буйлап урнаштырыла, вертикаль яшеллөндерү кулланырга мөмкин. Койманың биеклегә 2,5-3 м, майданчыкларның бер-берсенә терәлгән урыннарында биеклегә 1,2 м.

Спорт жиһазлары спорт, физкультура майданчыкларында йө махсус жиһазландырылган жәяүлеләр коммуникацияләрендә (сәламәтлек сукмакларында) рекреацияләр составында урнаштырыла. Махсус физкультура снарядлары һәм тренажерлар рәвешендәге спорт жиһазлары заводта ясалган, махсус эшкөртөлгән өслеклә бүрөнөлөрдән һәм бүрөнөлөрдән ясалган (ярыклар, ярыклар булмау һ.б.) булырга мөмкин.

Урнашканда сертификацияләнгән жиһазлар каталогларына таянып эш итөргө кирәк.

Ял итү майданчыклары

165. Торак төзелеш территориясендә өлкән яшьтәге халыкның ял итү һәм өстөл уеннары өчен билгеләнгән ял майданчыкларын оештыру мөмкин. Торак йортлар төрөзөлөреннән алып тын ял итү майданчыклары чикләренә кадәр ара 10 метрдан да ким булмашка тиеш, шау-шулы өстөл уеннары майданчыклары - 25 метрдан да ким булмашка тиеш. Ял майданчыгында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә гадәттә каты өслек төрләре, майданчыкның газ белән тоташу элементлары, яшеллөндерү, ял итү өчен эскәмияләр, эскәмияләр һәм өстөлләр, урналар (ким дигәндә һәр эскәмиядә) керә, яктырту жиһазлары керә.

Майданны каплауны плитә куәте рәвешендә проектларга тәкъдим ителә. Ял майданчыкларын һәм балалар майданчыкларын берләштергәндә, балалар уеннары зонасында өслекнең каты төрләрен урнаштырырга киңәш ителми. Парклар территорияләрендә чирәмдәге ял майданчыклары оештырылырга мөмкин.

Автостоянкалар майданчыклары

166. Жирлек территориясендә автостоянкаларның түбөндәге төрләре: автомобильләрне кыска вакытлы һәм озак саклау урнаштырыла. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогында төзекләндерү элементларының мәжбүри исемлегенә түбөндөгеләр керә: өслекнең каты төрләрен, өслекләрне бөйләү элементларын, коймаларны яисә чүп-чар өчен кечкенә контейнерларны, яктырту жайланмаларын, мөгълүмати жиһазларны (күрсөткөчләрне). Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участокларына килү юллары жәяүлеләр юлларының төп юнөлешләре белән кисешмәскә тиеш. Автотранспорт чараларын озак вакытлы һәм кыска вакытлы саклау участогы аша жәяүлеләр өчен транзит юллар оештыру рөхсәт ителми. Автотранспорт чараларын озак һәм кыска вакытлы саклау участогы калган территориядән 3 м киңлектәге яшел үсентеләр полосасы белән аерылырга мөмкин.

Кече архитектура формалары

167. Кече архитектура формаларын урнаштыру биналарны һәм корылмаларны төзүнең, реконструкцияләүнең һәм капитал ремонтлауның проект документациясе, шулай ук төзекләндерү яисә эскиз тәкъдимнәре проектларының "төзекләндерү" бүлегә нигезендә гамәлгә ашырыла.

Кече архитектура формаларын проектлаганда һәм сайлаганда сертификацияләнгән эшләнмәләр каталогларыннан файдаланырга тәкъдим ителә. Тарихи төзелеш зоналары, жирлекнең үзәк үзәге, жирлекнең күп функцияле үзәкләре һәм зоналары өчен кече архитектура формалары индивидуаль проект эшләнмәләре нигезендә проектланырга тиеш.

168. Кече архитектура формаларына төп таләпләр түбөндөгеләр:

168.1. Территорияне төзекләндерү элементларының архитектура һәм ландшафт даирәсе характерына туры килүе;

168.2. Материалларның декоратив һәм эксплуатация сыйфатының югары булуы, тышкы мохит йогынтысын исәпкә алып, озак вакыт дәвамында аларны саклап калу;

168.3. Конструкциянең ныклыгы, ышанычлылыгы, иминлеге.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чаралары

169. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары.

169.1. Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары техник яктан төзек һәм эстетик яктан каралган булырга тиеш.

Гамәлдәге такталардан һәм режимлы табличкалардан тыш, тышкы мәгълүмат чаралары вәкаләтле орган белән килештерелгән паспорт нигезендә һәм аның белән тулысынча яраштырып урнаштырыла һәм файдаланыла.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары аларның тиешле торышын күзәтергә, аларны вакытында ремонтларга һәм тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын урнаштыру урыннарын жыештырырга тиеш.

Реклама яки мәгълүмати хәбәрләр урнаштырмыйча тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын урнаштыру һәм эксплуатацияләү, мәгълүмат кырын зарарлау, шулай ук тышкы реклама чараларын һәм полиэтилен пленка һәм башка материаллар белән мәгълүматны ябыштыру, ябыштыру рөхсәт ителми.

Реклама яки мәгълүмат конструкциясе хужасы территорияне төзекләндерергә һәм (яисә) фасадның тышкы кыяфәтен монтаждан соң (демонтаждан) өч тәүлек дәвамында торгызырга тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары, аларда фундамент блогы булганда, фундамент блогы белән бергә демонтажланергә тиеш.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат чараларын беркеткәндә объектлар корылмаларына һәм корылмаларына зыян китерү, шулай ук аларның бөтенлеген, ныклыгын һәм тотрыклылыгын киметү рөхсәт ителми.

Тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чараларын тиешенчә тотмаган, жир кишәрлеген жыештырган һәм санитар карап тоткан өчен тышкы реклама һәм мәгълүмат урнаштыру чаралары хужалары жаваплы.

169.2. Реклама конструкцияләренең тышкы күренешенә һәм урнашу урынына таләпләр «Реклама турында» 2006 елның 13 мартындагы 38-ФЗ Федераль законы белән билгеләнә.

169.3. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чаралары түбәндәге төрләргә мөмкин:

- көйләнгән конструкция;

- декоратив панно;

консол конструкциясе;

түбә конструкция;

витрин конструкция;

гамәлгә кую тактасы;

- режимлы табличка;

- модульле конструкция;

- стела;

- калкан конструкциясе;

- флаглар композициясе;

- Махсуслаштырылган конструкция.

169.4. Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларына гомуми таләпләр:

Тышкы мәгълүматны урнаштыру чараларын проектлау, әзерләү һәм урнаштыру төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре, Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында Россия Федерациясе законнары таләпләре, аларны саклау һәм алардан файдалану таләпләре нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш;

Тышкы мәгълүмат чараларында мәгълүмат Россия Федерациясе дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәгән килеш урнаштырылырга тиеш;

Ике яки аннан да күбрәк тел кулланган очракта, текстлар эчтәлек һәм техник бизәләш буенча тиндәш булырга, грамоталы һәм аңлаешлы итеп башкарылырга тиеш;

169.4.1. Мәгълүмат конструкциясе хужасы куркынычсызлык кагыйдәләрен теләсә нинди бозулар, шулай ук мәгълүмати конструкцияләре монтажлау һәм эксплуатацияләү шартларын бозганда тәзексезлекләр һәм авария хәлләре өчен җаваплы.

169.4.2. Тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру рөхсәт ителми:

1) күпфатирлы торак йортлар фасадларында:

- торак биналар чикләрендә, беренче һәм икенче катлар арасында урнашкан конструкцияләрдән тыш, торак булмаган бина биләгән урында;
- торак йортның үз чикләреннән иң күбе 1,5 метрга чыгып төзелгән торак булмаган биналар чикләреннән һәм мәгълүмат конструкциясен урнаштыручы зат тарафыннан биләнә торган заттан тыш, беренче һәм икенче катлар арасында урнашкан конструкцияләрдән тыш, торак йортның габаритларында урнашкан торак булмаган биналар чикләрендә;
- өлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, тәрәзә һәм ишек уемнарының, шулай ук витраж һәм витриналарның, шул исәптән төзелгән-кушып төзелгән биналарның тулысынча яисә өлешчә ябылуы рәвешендә;

- киртәләүче конструкцияләрдә, балконнарда, әгәр дә керү төркеменең проект тәкъдиме белән каралмаган булса;

2) торак булмаган билгеләнештәге биналар фасадларында:

- биш каттан артык биеклектәге биналарда вертикаль консольный конструкцияләр;
- вертикаль тәртиптә урнашкан көйләнгән конструкцияләр;
- өлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, икенче кат тәрәзәләренең аскы

дәрәжәсеннән югарырак;

3) төшөрөп калдырылган;

4) фризларда, керү төркемнәре козырекларында:

- бер керү юлы булганда, бер конструкциядән артыграк;

- бер керү урыны булган керү төркеме фризында урнаштырыла торган яктылык

тартмалары, фон конструкцияләре рәвешендә;

5) мәдәни мирас объектларында, 1959 елга кадәр төзелгән тарихи биналарда:

- фонлы конструкцияләр, яктылык тартмалары, динамик конструкцияләр;

- яктылыктан файдаланып;

- архитектур фон белән ярашмый торган капма-каршы һәм төсләргә бай карарда;

6) административ-офис, сәүдә, мәдәни-күңел ачу, мондый объект проектында

каралмаган 400 кв. метрдан артык майданлы спорт объектларында;

7) индивидуаль яисә күпфатирлы торак йортлар территориясендә аерым торучы конструкцияләр рәвешендә;

8) яба һәм каплап тора торган проемалар, витриналар, тәрәзәләр, арок, архитектура детальләре һәм декоратив-сәнгати бизәләш, биналарда суперграфик, өлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш;

9) фасадның архитектура үзенчәлекләрен исәпкә алмыйча. Биналар фасадларында тышкы мәгълүмат чараларын урнаштыру вариантлары өлеге Кагыйдәләргә кушымта белән билгеләнә;

10) эркерларда, колонналарда, пилястраларда, балконнарда;

11) мемориаль такталардан 2,0 м ераклыкта;

12) адреслы атрибутиканы каплай торган (урам исемнәре һәм йорт номерлары күрсәткечләре);

13) 2 каттан артык биеклектәге биналарның аулак торналарында;

14) декоратив паннодан, модульле конструкцияләрдән, шулай ук автозаправка станцияләрендә стел, калкан, витрина, консольный конструкцияләр рәвешендә банк операцияләрен гамәлгә ашыручы оешмалар өчен алмаш мәгълүмат белән;

15) "Кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы үз көченә мәҗбүри булмаган мәгълүматны (фирма исеме (исеме), аның урнашкан урыны (адресы) һәм аның эш режимы турында мәгълүмат), ө атап өйткәндә, телефон, сайт, электрон почта адреслары номерларын, юнәлешләр, товарлар һәм хезмәт күрсәтүләр исемлеген, биналарны арендау, сату турындагы мәгълүматны, модульле конструкцияләр

рәвешендәге коймага яисә бинага, шулай ук калкан һәм витрин конструкцияләр рәвешендәге чыгармалардан тыш, күрсәтелгән мәгълүматны үз эченә алган мәгълүмат;

16) текстлы мәгълүматтан башка сурәتلәр генә булган;

17) төсләре буенча фасадның архитектур фоны белән туры килмәүчеләр;

18) яктыртуның ачык ысулын кулланып;

19) флаглы композицияләрдән, шулай ук 6,0 м озынлыктагы яктылык тартмалары рәвешендәге көйләнгән конструкцияләрдән тыш, тукыма материаллар өзәрләүдә кулланылган килеш;

20) мәгълүмат конструкциясенә бер төрән кулланып, мәгълүматны кабатлаучы, моңа түбәндәгеләр керми:

- Россия Федерациясә дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләрен үтәү нигезендә башкарылган мәгълүмат;

- берничә урам киселешендә яисә ике урам арасындагы территориядә урнашкан бинаның һәр фасадында урнаштырылган мәгълүмат;

- автозаправка станцияләре фасадларында урнаштырыла торган мәгълүмат;

21) төшереп калдырылган;

22) кабартылган конструкцияләр, штендерлар рәвешендә;

23) түбәнең (парапетның, фризының) өскә тамгасыннан югарырак төзелгән-кушып төзелгән биналарның (тамбурларны да кертеп);

24) Яңа Кырлай авыл жирлегенә тарихи территорияләре чикләрендә жем-жем иткән яктылык файдаланып.

169.4.3. Тышкы мәгълүмат урнаштыру чараларының аерым төрләренә таләпләр.

169.4.4. Әлеге конструкция - диварларның тышкы өсләгендә, фризлар, козыреклар, фронтоннар биналарында, керү яки тәрәзә (витриналар) өстендәге стационар булмаган сәүдә объектларында, диварлар өсләгеннән 0,2 м ераклыгында, фонсыз конструкция рәвешендә, яктылык тартмасы рәвешендә, каркастан, текст мәгълүматы булган мәгълүмати кырдан, декоратив элементлар, билгеләр һәм стена өсләгенә турыдан-туры төшерелгән сурәт элементларыннан тора торган мәгълүмати корылма.

Жанлы конструкцияләргә урнаштыру рәхсәт ителми:

1) бинаның катлары тәрәзәләре, стационар булмаган сәүдә объекты арасында биекләктән $2/3$ артык биекләктә;

2) бинаның катлары тәрәзәләре, стационар булмаган сәүдә объекты арасында арка тәрәзәләре биекләктән $1/2$ артык биекләктә;

3) текстлы мәгълүматның биеклегә фриз биеклегеннән $2/3$ артык (шул исәптән төзелгән-кушып төзелгән биналар);

4) бер катлы биналарда (шул исәптән төзелгән-кушып төзелгән биналарда) фризың биеклегә яисә биеклегә, керү төркемнәре, ут тартмалары, фризда урнаштырыла торган фонлы конструкцияләр рәвешендәге стационар булмаган сәүдә объектлары;

5) бинаның фронтон биеклегеннән $1/2$ артык биеклегә, стационар булмаган сәүдә объекты;

6) козырегында 0,5 м дан артык биекләктә;

7) фасад озынлыгының 70%тан артыграгын;

8) 0,5 м биекләктәге беренче кат чикләрендә, проемалар һәм биеклек арасында 1,5 м дан артык, почмак участокларында 50% тан артык простенка озынлыгы;

9) мәгълүматны башка телләрдә кулланганда, әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән конструкциянең озынлыгы 50%тан артыгракка арттырылган озынлык;

10) төрле телләрдә язучыларның тиндәшсез зурлыкларын һәм шрифтларын кулланып;

11) беренче, цоколь яисә подвал катларының тышкы стеналарын өсләктә урнаштырганда жир өсте дәрәжәсеннән түбәнгә кырыйга кадәр 0,6 м түбәнрәк;

12) проемалар булган очракта, тоташ пыялалану, фриз, фронтон булмаган очракта икенче каттан югарырак, моңа конструкцияне урнаштыру күздә тотыла торган тәрәзә уемының биеклегә ике биекләктән арткан очраклар керми;

13) икенче каттан югарырак тоташ пыялалауда урнашканда бер конструкция күләмендә;

14) тарихи территорияләр чикләрендә урамга (бу урамнарны төзүнең алгы линиясен төзи) чыга торган төп һәм ян фасадлардагы, стационар булмаган сәүдә объектларындагы фонлы конструкцияләр һәм утлы тартмалар рәвешендә, Казан шәһәренең урамнары һәм гомумшәһәр юллары буйлап, автомобиль сату буенча махсуслаштырылган объектларыннан тыш, шәһәр мохите эстетикасына таләпләр югары булган Казан шәһәре урамнары һәм гомумшәһәр юллары буйлап;

15) әлеге Кагыйдәләрдә каралган очраклардан тыш, бер-берсе өстендәге фонлы конструкцияләр һәм яктылык тартмалары рәвешендә;

16) өслеге бинаның параллель булмаган стенаһы, стационар булмаган сәүдә объекты, керү төркеме, козыреклары урнашкан фризда фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары рәвешендә;

17) бинада, стационар булмаган сәүдә объекттында фонның төрле төстөгә конструкцияләреннән файдаланып;

18) беренче каттагы яисә беренче каттагы проемалар арасында урнашканда фон конструкцияләре һәм яктылык тартмалары рәвешендә;

алмаштырылган мәгълүмат белән;

20) бинаның фасадларында стенага турыдан-туры ясалган сурәт белән, алар наһыйте конструкцияләреннән башка төрләрен куллануны күздә тотып;

21) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулыннан файдаланып;

22) фронтоңда, өскә каттагы фризда конструкцияне рәхсәт (киләштерү) нигезендә билгеләнгән, конструкцияне урнаштыру урыны өстендә урнаштырылган түбә конструкциясе булганда, аның гамәлдә булу срогы тәмамланган, моңа бердәм мәгълүмати эчтәлекле түбә конструкциясе белән берләштерелгән түбә конструкциясеннән тыш (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);

23) мәдәни мирас объектларында, 1959 елга кадәр төзелеш датасы белән тарихи биналарда 0,5 метрдан артык биеклектә;

24) Яңа Кырлай авыл җирлегенең тарихи территорияләре чикләрендә 1,0 метрдан артык биеклектә;

25) түбә яһсылыгын бина стенаһыннан, стационар булмаган сәүдә объекттыннан карниз дәрәжәсеннән алып скат түбә очына кадәр кимендә 3,0 м биеклектә аера торган карниз дәрәжәсеннән югарырак;

26) бер конструкция күләмендә түбә яһсылыгын бинаның диварыннан, стационар булмаган сәүдә объекттыннан аеручы карниз дәрәжәсеннән югарырак.

169.4.5. Декоратив панно - гомуми мәйданы 1500 кв. метрдан артык булган сәүдә-офис, мәдәни-күңел ачу, җитештерү, склад һәм спорт билгеләнешендәге аерым объектларның фасадларында гына урнаштырыла торган мәгълүмати корылма.

Әлеге конструкциянең мәгълүмати кыры ныклы яки туқыма нигезендә башкарылырга тиеш, мәгълүмати кыр һәм каркаһның тоташу урыннары яһерелергә һәм декоратив бизәлгән крайларга (шул исәптән баһет, сәнгать декоры элементларына) ия булырга тиеш.

Декоратив панноларны урнаштыру рәхсәт ителми:

1) беренче кат дәрәжәсеннән түбәнрәк;

2) мәдәни мирас объектларында, 1959 елга кадәр төзелеш датасы белән тарихи биналарда;

3) тарихи территорияләр чикләрендә, уздырыла торган чаралар турында мәгълүмат урнаштыру өчен билгеләнгән аерым торучы мәдәни-күңел ачу, спорт билгеләнешендәге объектлар фасадларында урнаштырыла торган конструкцияләрдән тыш;

4) витриналардан гайре, ишек һәм тәрәзә уемнары арасында;

5) эчке яктылыксыз баннер туқыма кулланып;

6) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулыннан файдаланып;

7) тарихи территорияләр чикләрендәге биналар фасадында җир кишәрлеге чикләрендә аерым торучы калкан конструкцияләре яисә мондый конструкцияләр урнаштыру мөмкинлеге булганда.

169.4.6. Консоль конструкция - бинаның фасады яһсылыгына туры почмак белән куелган мәгълүмати конструкция, стационар булмаган сәүдә объекты локальләштерелгән,

почмак кишәрлекләрдә, кече конструкцияләр рәвешендәге диварның композицион тышкы өслеге буенча.

Конструкция конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) биекlege һәм озынлыгы 1,0 м дан артыграк;
- 2) мәдәни мирас объектларында, 1959 елга кадәр төзелеш датасы булган тарихи биналарда биекlege һәм озынлыгы 0,5 метрдан артыграк булса;
- 3) фасад өстеннән 0,2 м дан артыграк ераклыкта;
- 4) бер-берсеннән 10 м ераклыкта;
- 5) фасад читеннән 0,2 м ераклыкта һәм конструкциянең аскы кырыена кадәр жир дәрәжәсеннән 2,5 м дан кимрәк булса;
- 6) турыдан-туры бинага керү урыннарында;
- 7) тарихи территорияләр чикләрендә урамга чыга торган (бу урамнарны төзүнең алгы сызыгын төзи торган) биналарның фасадларында;
- 8) мәдәни мирас объектларында, 1959 елга кадәр төзелеш датасы булган тарихи биналарда металлодекор кулланмыйча;
- 9) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып, банк операцияләрен гамәлгә ашыручы оешмалар өчен консольный конструкцияләрдән тыш.

169.4.7. Канатлы конструкция - өлеге бинаның гомуми мәйданының 100% ын алып торган оешма тарафыннан яссы түбәнең (парапетның) югары тамгасыннан яисә бинаның скат түбәсенә, стационар булмаган сәүдә объектының югары ноктасыннан (очы) тулысынча югарырак булган яктылык хәрәфләре һәм символлары (логотиплар, саннар, билгеләр, нәфис элементлар) рәвешендә күләмле мәгълүмати конструкция:

Түбә конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) текстлы мәгълүматның биекlege:
 - бер катлы биналар, стационар булмаган сәүдә объектлары өчен 0,5 м дан артык;
 - 2,0 м артык - 2 - 5 катлы биналар өчен;
 - биеклеккә карата чикләүләрсез - төзелеш мәйданы 15 мең кв. метрдан артык булган эре сәүдә үзәкләре биналары өчен;
- 2) озынлыгы:
 - алар урнаштырылган фасадның туры төгәлләнү озынлыгының 1/2 өлешеннән күбрәге;
 - фасадның йомгаклау өлеше (парапет) биекlege ишелеп төшкәндә төгәлләнү фрагменты озынлыгының 2/3 еннән артыгы;
- 3) күпфатирлы торак йортларда;
- 4) Россия Федерациясә дәүләт теле һәм Татарстан Республикасы дәүләт телләре турындагы законнар таләпләре нигезендә башкарылган мәгълүматны кабатлый торган конструкцияләрдән тыш, бинада, стационар булмаган сәүдә объектында бердән артык;
- 5) өлеге бинада гамәле тәмамланмаган рәхсәт нигезендә билгеләнгән рәхсәт булганда, реклама конструкциясә түбә жайланмасы рәвешендә;
- 6) өлеге бинада рәхсәткә (киләштерүгә) ярашлы рәвештә билгеләнгән булса, аның гамәлдә булу срогы тәмамланмаган, фронтонда, югары каттагы фризында кейләнгән конструкция, түбә конструкциясә белән берләштерелгән бердәм мәгълүмат эчтәлеге (бер эшчәнлек турында гомуми мәгълүмат);
- 7) алмаштырылган мәгълүмат белән;
- 8) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулыннан файдаланып;
- 9) текстлы мәгълүматның биекlege 1/3 тән артык өстәмә символларның (логотипларның, саннарның, билгеләрнең, сәнгать элементларының) биекlege.

169.4.8. Витрина конструкциясә - бинада урнашкан фонлы конструкция яки яктылык тартмасы рәвешендәге мәгълүмат конструкциясә, витринаның эчке ягыннан стационар булмаган сәүдә объекты, тәрәзә уемы, ул каркастан, декоратив бизәлешле кранлы мәгълүмат кырыннан, тәрәзә уемы мәйданыннан 1/4 артык булмаган эленгән элементлардан тора (витринаның биекlege буенча витринаны ябыштыру күләменең яртысы һәм озынлыгы буенча клевитринаны ябыштыру күләменең яртысын).

Витрина конструкцияләрен урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) мәйданы 2,0 кв. м булган тәрәзә уемында;

2) витринаның пыялалануынан алып витрин конструкциягә кадәр ара ераклыгында урын ягынан 0,15 м дан кимрәк;

3) тәрәзә үрелешә әгъзаларын исәпкә алмыйча;

4) витрин пыяласы өслегенең бизәкләре һәм декоратив пленкалары рәвешендә;

5) яктылык тартмалары витринасына пыяла кую юлы белән;

6) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулынан файдаланып;

7) витрин конструкцияләр арасында 1,5 м дан кимрәк ераклыкта.

169.4.9. Учреждение тактасы, режимлы табличка - кулланучыларга житкөрү өчен билгеләнгән мәгълүмат конструкцияләре, аны күрсәтү "Кулланучылар хокукларын яклау турында" Федераль законның 9 статьясы нигезендә, оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә оешманың фирма исеме (исеме), индивидуаль эшкуар, аларның урнашкан урыны (адресы) һәм эш режимында, бинада, стационар булмаган сәүдә объектында яки коймада, керү урыннарыннан уң һәм (яисә) сул якта йә керү урыннарыннан турыдан-туры ябыштырылган төркемнәргә керү урыны (режимлы табличка) турында мәжбүри булган мәгълүмат конструкцияләре.

Учреждение тактасында урнаштырыла торган мәгълүмат кулланучыларга Татарстан Республикасының ике дәүләт телендә дә житкөрелергә тиеш.

Учреждение тактасын, режим тактасын урнаштыру рәхсәт ителми:

1) 0,6 м озынлыгында һәм 0,8 м биеклектә (гамәлгә куелган такта);

2) 0,4 м озынлыгында һәм биеклегә 0,6 м дан артык (режимлы табличка);

3) 0,3 м озынлыгында һәм 0,2 м дан артык биеклектә (трафарет матбугатын ясау ысулы белән керү төркемнәрен пыялалауга урнаштырыла торган режимлы табличка);

4) оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә бер оешма өчен икедән артык, бер бинада бер шәхси эшкуар, стационар булмаган сәүдә объекты, киртә;

5) конструкция әзерләнгән материал буенча тиндәшсез зурлыгы буенча аерылып торучылар;

6) трафарет мәһерә ясау ысулы белән башкарылган керү төркемнәрен (ишекләренә) пыялалауда бердән артык;

7) , коймадагы вывескалардан тыш, яктырткычлар кулланып;

8) фонсыз конструкцияләр рәвешендә;

9) керү юлының бер ягынан икедән артык;

10) чикләү секциясеннән читтә;

11) төзелеш, үтә күренмәле киртәләрдә, баскычларның, балконнарның, көймәләренң коймаларында;

12) жәмәгать туклануы стационар предприятиеләре каршындагы сезонлы кафеларның киртәләү конструкцияләрендә;

13) мәдәни мирас объектлары, 1959 елга кадәр төзелгән даталары булган тарихи биналар, әлеге урамнарны төзүнең алгы линиясен формалаштыра торган тарихи территорияләр чикләрендә урнашкан объектлар киртәләрендә;

14) киртә тигезлегеннән югарырак;

15) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

169.4.10. Модуль конструкция - оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә берничә оешма, индивидуаль эшкуарлар урнашкан очракта, бинада яки ул урнашкан жир кишәрлегендә урнашкан бинага яисә шундый бина урнашкан жир кишәрлегендә урнашкан модульләр рәвешендә берничә оешма урнашкан очракта яисә аңа парковка урыннары оештыру яки оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге белән чиктәш жирдә урнашкан модульләр рәвешендә урнаштырылган элмә такталарның бер төре.

Модуль конструкция түбәндәгеләр рәвешендә урнаштырылырга мөмкин:

- декоратив панно;

консоль конструкциясе;

- вывескалар, режим табличкасы, керү төркемнәрен пыялалауда башкарылган тактадан

тыш;

- Эре форматтагы стелалар.

Модульле конструкцияләргә әлеге пунктта каралган үзенчәлекләренә үтәгәндә мәгълүмат конструкциясенә тиешле төре өчен билгеләнгән таләпләр кагыла.

Модульле конструкциялар урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) биекlege 6,0 м дан артык һәм 2,0 м дан да кимрәк (консольная конструкция);
- 2) тарихи территориялар чикләрендә урамга чыга торган (бу урамнарны төзүнең алгы сызыгын тәзи торган) биналар фасадларында (консольная конструкция);
- 3) биш каттан артыграк биеклектәге биналарда (консольная конструкция);
- 4) күпфатирлы торак йортлар фасадларында, төзелгән-янкормалы биналардан (консольная конструкция) тыш;
- 5) мәдәни мирас объектларында, төзелеш датасы 1959 елга кадәр булган тарихи биналарда (консольная конструкция);
- 6) бер блокта һәм бер бинада модуль элементларының мәгълүмати кырын һәм яктырту ысулларын өзәрләүнең төрле материалларын кулланып;
- 7) бер конструкциядә кимендә өч модульле элемент саны;
- 8) декоратив панно рәвешендәге модульле конструкция булганда консольных;
- 9) кронштейн рәвешендә модульле конструкция булса, декоратив панно рәвешендә;
- 10) бер корылма рәвешендәге бер бинада икедән артык блок;
- 11) биекlege һәм озынлыгы 1,5 метрдан артык (гамәлгә кую тактасы, режимлы табличка);
- 12) башкарыла торган простенка озынлыгының 2/3 өлешеннән артыгы (гамәлгә кую тактасы, режимлы табличка);
- 13) керү юлының бер ягыннан күбрәк (гамәлгә кую тактасы, режимлы табличка).

169.4.11. Стела - аерым күләм-пространство, индивидуаль башкаруда кече (биекlege 6,0 м дан артмаган) яисә эре (6,0 м дан артык) форматтагы мәгълүмати конструкция, ул фундаменттан, нейтраль төсләр материалы белән тышланган каркастан (соры, көрән, кара, көрән һ.б.) тора, аның оешманың фирма атамасы, товарлар һәм хезмәтләр (исеме, логотип) турында кыскача мәгълүмат тупланган.

Катламаларны урнаштыру рәхсәт ителми:

- 1) оешманың, индивидуаль эшқуарның бинасы һәм урнашкан урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яисә парковка урыннарын оештыру өчен бирелгән җир кишәрlege булган милекчәсенә, хужасына, кулланучыга караган җир кишәрlege чикләрендә;
- 2) фундаментны декоратив бизелешеннән башка күмеп китүнең техник мөмкинlege булмаган очрақларда;
- 3) бер җир кишәрlege чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янгын һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча проект карары белән нигезләмичә, бер җир кишәрlege чикләрендә берәр аерым урнаштырылган мәгълүмат конструкциясе булганда;
- 4) мондый объект проектында каралмаган җир кишәрlege чикләрендә бердән артыграк йә аерым торучы башка мәгълүмат конструкциясе булганда;
- 5) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт белән шөгыйльләнүче җир кишәрlege чикләрендә;
- 6) конструкция фундаментыннан бинаның нигезенә кадәр 6,0 м ераклыкта;
- 7) тротуарларда һәм җәяүлеләр өчен юллар, юл йөрү юлларында, машина кую һәм машина кую урыннары өчен билгеләнгән урыннарда;
- 8) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар) урынына;
- 9) агач көүсәләреннән 5,0 м ераклыкта томаланган фундаментка ия;
- 10) профнастил, туқыма материаллар өзәрләгәндә файдаланып;
- 11) мәгълүмати өслекләрне алмаштырылган сурәтле, шулай ук медиа-экраннар белән берләштерелгән кече форматта урнаштыру;
- 12) мәгълүмати кырда фоторәсем белән;
- 13) автомобильләргә ягулык салу станцияләреннән тыш, гомуми мәйданы 5000,0 кв. метрдан кимрәк булган биналар өчен эре форматта;
- 14) мәгълүматны тапшыруның динамик ысулын кулланып, медиа-экраннардан тыш, ягулыкка бәяләр турындагы мәгълүмат белән автозаправка станцияләренең стелы.

169.4.12. Капчыклы корылма - мәйданы 6,0 кв. м дан артмаган эчке яисә тышкы яктырткычлы аерым мәгълүмати конструкция, биекlege 4,0 м дан артмаган, ул

фундаменттан, каркастан, декоратив элементлардан, мәгълүмат кырыннан нык нигездә 6,0 кв. м дан артмаган.

Яклаучы конструкцияләрне урнаштыру рөхсәт ителми:

1) оешманың, индивидуаль эшқуарның бинасы һәм урнашкан урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яисә парковка урыннарын оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге булган милекчесенә, хужасына, кулланучыга караган җир кишәрлеге чикләрендә;

2) фундаментны декоратив бизәлешеннән башка күмеп китүнең техник мөмкинлеге булмаган очрақларда;

3) бер җир кишәрлеге чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янғын һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча проект карары белән нигезләмичә, бер җир кишәрлеге чикләрендә берәр аерым урнаштырылган мәгълүмат конструкциясе булганда;

4) «Яңа Кырлай авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең мәдәни мирас объектларын, 1959 елга кадәр төзелгән тарихи биналарны, мәдәни объектларны, панораларын һәм перспективаларын чикләүне;

5) мондый объект проектында каралмаган җир кишәрлеге чикләрендә бердән артыграк йә аерым торучы башка мәгълүмат конструкциясе булганда;

6) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт белән шөгыйльләнүче җир кишәрлеге чикләрендә;

7) конструкция фундаментыннан бинаның нигезенә кадәр 6,0 м ераклыкта;

8) тротуарларда һәм җәяүлеләр өчен юлларда, юлларда, машиналар кую һәм кую урыннары өчен билгеләнгән урыннарда;

9) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар) урынына;

10) агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта томаланган фундаментка ия булса;

11) профнастил, тукыма материаллар әзерләгәндә файдаланып;

12) мәгълүмати конструкцияне декоратив-сәнгатьчә бизәмичә;

13) гомуми файдаланудагы территориянең чикләрен билгеләүче кызыл сызыклы җир кишәрлеге чигеннән 6,0 м ераклыкта;

14) мәгълүмат тапшыруның динамик ысулын кулланып.

169.4.13. Флагов композициясе - нигездән, бер яки берничә флагштоктан һәм йомшак тукымадан (мәгълүмати кырлардан) торган аерым торучы мәгълүмати конструкция.

Флаг композицияләрен урнаштыру рөхсәт ителми:

1) оешманың, индивидуаль эшқуарның бинасы һәм урнашкан урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яисә парковка урыннарын оештыру өчен бирелгән җир кишәрлеге булган милекчесенә, хужасына, кулланучыга караган җир кишәрлеге чикләрендә;

2) фундаментны декоратив бизәлешеннән башка күмеп китүнең техник мөмкинлеге булмаган очрақларда;

3) бер җир кишәрлеге чикләрендә, гамәлдәге төзелеш, янғын һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча проект карары белән нигезләмичә, бер җир кишәрлеге чикләрендә берәр аерым урнаштырылган мәгълүмат конструкциясе булганда;

4) мәдәни мирас объектларын, 1959 елга кадәр төзелгән тарихи биналарны, мәдәни объектларны, панорамаларны һәм Арча шәһәре перспективаларын чикләүне;

5) мондый объект проектында каралмаган җир кишәрлеге чикләрендә бердән артыграк йә аерым торучы башка мәгълүмат конструкциясе булганда;

6) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт белән шөгыйльләнүче җир кишәрлеге чикләрендә;

7) конструкция фундаментыннан бинаның нигезенә кадәр 6,0 м ераклыкта;

8) тротуарларда һәм җәяүлеләр өчен юлларда, юлларда, машиналар кую һәм кую урыннары өчен билгеләнгән урыннарда;

9) яшел утыртмалар (агачлар, куаклар) урынына;

10) агач кәүсәләреннән 5,0 м ераклыкта томаланган фундаментка ия булса;

11) киңлеге буенча флагштоклар арасынан зуррак булган мәгълүмати кыр габаритлары белән.

169.4.14. Махсуслаштырылган конструкция - халыкны яклау һәм куркынычсызлыкны тээмин итү өлкәсендә социаль әһәмияткә ия мәғлүмат турында халыкка хәбәр итү өчен билгеләнгән аерым мәғлүмати конструкция, шулай ук фундаменттан, каркастан, нейтраль чөчөкләр материалы белән уратып алынган спорт-массакүләм чаралар турында мәғлүмат кыры, электрон экран рәвешендәгә мәғлүмат кыры, ул эре сәүдә һәм спорт-, мәдәни-күңел ачу комплексларының жир кишәрлекләре мәйданы 3 гектардан артык булган жир участкаларында урнашкан видеосурәтләрне күрсәтергә мөмкинлек бирә.

Махсуслаштырылган конструкцияләрне урнаштыру рәхсәт ителми:

1) оешманың, индивидуаль эшқуарның бинасы һәм урнашкан урыны, шулай ук аны эксплуатацияләү яисә парковка урыннарын оештыру өчен бирелгән жир кишәрлеге булган милекчесенә, хужасына, кулланучыга караган жир кишәрлеге чикләрендә;

2) фундаментны декоратив бизәлешеннән башка күмеп китүнең техник мөмкинлеге булмаган очрақларда;

3) бер жир кишәрлеге чикләрендә, гамәлдәгә төзелеш, янғын һәм санитария нормаларын һәм кагыйдәләрен исәпкә алып башкарылган территорияне төзекләндерү буенча проект карары белән нигезләмичә, бер жир кишәрлеге чикләрендә берәр аерым урнаштырылган мәғлүмат конструкциясе булганда;

4) мәдәни мирас объектларын, 1959 елга кадәр төзелгән тарихи биналарны, Казан шөһәренең мәдәни объектларын, панорларын һәм перспективаларын чикләүне;

5) мондый объект проектында каралмаган жир кишәрлеге чикләрендә бердән артыграк йә аерым торучы башка мәғлүмат конструкциясе булганда;

6) стационар булмаган сәүдә объекты, индивидуаль яисә күпфатирлы торак йорт белән шөгильләнүче жир кишәрлеге чикләрендә;

7) конструкция фундаментыннан бинаның нигезенә кадәр 6,0 м ераклыкта;

8) тротуарларда һәм жәяүлеләр өчен юлларда, юлларда, машиналар кую һәм кую урыннары өчен билгеләнгән урыннарда;

9) яшел утыртмалар (ағачлар, куаклар) урынына;

10) ағач көүсәләреннән 5,0 м ераклыкта томаланган фундаментка ия булса;

11) профнастил, тукыма материаллар әзерләгәндә файдаланып.

Гражданның игълан итү өчен шартлар, мәдәни һәм спорт чаралары афишалары

170. Мәдәни һәм спорт чараларының игъланнарын, афишаларын урнаштыру гражданның массакүләм жыелу урыннарында һәм жәяүлеләр өчен күңелле зоналарда билгеләнә торган махсус тумбаларда, калканнарда һәм стендларда гына рәхсәт ителә. Игъланнар өчен дивар аерым торучы объектлар рәвешендә яки биналарда яки корылмаларда асылма калканнар рәвешендә урнаштырылырга мөмкин.

VI. Коммуникацияләрне төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләрен уздыруга төп таләпләр

171. Юл өслекләрен грунт белән каплауга яисә ачуга бәйлә эшләр (жир асты коммуникацияләрен салу, реконструкцияләү яисә ремонтлау, свай һәм шпунт тутыру, электр тапшыру линияләре терәкләрен, элемент, яктырту терәкләрен урнаштыру (алмаштыру), яктырту планын төзү, грунт планировкасы һәм башка эшләр) вәкаләтле орган тарафыннан бирелгән язма рәхсәт (жир эшләрен житештерү ордеры) булганда гына башкарыла.

172. Жирлек территориясен төзекләндерүгә бәйлә жир, төзелеш һәм ремонт эшләрен оештыру һәм уздыру, жир эшләрен житештерүгә ордер алу һәм алу муниципаль хокукый актларның билгеләнгән таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла.

173. Яшел утыртмаларны сүтү яисә күчәрәп утырту кирәк булганда, Башкарма комитетның күрсәтмәсен билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерергә һәм яшел утыртмаларны сүтәргә яисә күчәрәп утыртырга кирәк.

174. Жирлек юлларында хәрәкәтне вакытлыча чикләү яисә туктату, юлның ике ягынан да заказчылар һәм эшләр житештерүчеләр турында кирәкле барлык белешмәләрен, эшләр

срокларын, әйленешнең мөмкин булган маршрутларын мәжбүри урнаштырган вәкаләтле орган тарафыннан бирелә торган рәхсәт нигезендә гамәлгә ашырыла. Күрсәтелгән калканның рәвешә һәм эчтәлегә рәхсәт биру буенча муниципаль хезмәт күрсәтүнең тиешле административ регламенты белән билгеләнә.

175. Вакыты узган ордерлар буенча коммуникацияләр төзегәндә, ремонтлаганда, реконструкцияләгәндә жир эшләре ирекле дип таныла.

VII. Уңайлы мохиткә аерым таләпләр

176. Торак мохитне төзекләндерү объектларын, урамнарны һәм юлларны, мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектларын проектлаганда, өлкән яшьтәгә кешеләр һәм инвалидлар өчен торак пунктлар тирәлегеннән файдалану мөмкинлеген, әлегә объектларны өлкәннәрнең һәм инвалидларның күчеп йөрүенә ярдәм итә торган элементлар һәм техник чаралар белән жиһазландыруны күздә тоту тәкъдим ителә.

Өлкән яшьтәгә затларны һәм инвалидларны хәрәкәткә китерүче техник чаралар һәм җайланмалар проектка, төзү, урнаштыру, расланган проект документациясә нигезендә яңа төзелештә заказчы тарафыннан гамәлгә ашырылырга тәкъдим ителә.

VIII. Биналар (алардагы биналар) миләкчеләренә һәм корылмаларның һәм башка затларның яқындагы территорияләргә төзекләндерүдә катнашу тәртибе

177. Хужалык итүче субъектлар һәм физик затлар территорияне, законда яисә шартнамәдә башкасы каралмаган булса, түбәндәгә тәртиптә җыештырырга һәм санитар карап торырга хоуклы:

177.1. идарәче оешмалар - күпфатирлы йортларның йорт яны территориясә, шулай ук 5 м радиустагы төп фасад ягыннан йә урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

177.2. социаль өлкә учреждениеләре (мәктәпләр, мәктәпкәчә учреждениеләр, мәдәният, сәләмәтлек саклау, физкультура һәм спорт учреждениеләре) - бирелгән жир кишәрлегә чикләрендә территорияләр, шулай ук учреждение территориясә алдындагы жир кишәрлегә, 10 м радиуста төп фасад ягыннан йә урамның йөрү өлешенә кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта) башка яктан - 10 м радиуста;

күпфатирлы торак йортларда төзелгән торак булмаган биналарны эксплуатацияләүче затлар яқындагы территорияне озынлыкка - биналарның бөтен озынлыгы буена, киңлегенә - 10 м ераклыгында яисә юл өлешә бордюрына кадәр (юл буйлап урнашкан очракта) идарәче оешма белән килешү булмаган очракта, җыештырырга хоуклы;

177.4. сәнәгать предприятиеләре һәм барлык миләк рәвешләрендәгә оешмалар - аларга килү юллары, тротуарлар, аларга яқын коймалар, санитар-яклау зоналары. Предприятиеләрнең санитар-яклау зоналары гамәлдәгә санитария кагыйдәләре һәм нормалары таләпләре нигезендә билгеләнә;

177.5. төзүче - 50 м радиуста төзелеш мәйданчыклары янындагы территорияләр һәм гамәлдәгә төзелеш нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә 50 м радиуста аларга килү юллары;

177.6. торак йортлар хужалары - бирелгән жир кишәрлегә чикләрендәгә территорияләр (яки, жир кишәрлегә билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, жир кишәрлегә билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта) һәм территорияләр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

177.7. стационар булмаган объектлар (лоткалар, киосклар, павильоннар һәм башка стационар булмаган сәүдә объектлары) һәм сезонлы кафелар хужалары - жир участогы объекттын урнаштыру өчен бирелгән территория һәм аның янындагы территория урынның тышкы чигеннән алып урамның машина юлына кадәр 10 метр ераклыкта (юл буйлап объект урнашкан очракта);

Базарларның идарәче компанияләре, сәүдә һәм җәмәгать туклануын оештыру (рестораннар, кафелар, кибетләр) - бирелгән жир кишәрлегә чикләрендә территорияләр һәм аның янәшәсендәгә территорияләр кишәрлек чикләреннән 50 м радиуста һәм урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

177.9.биналарның, корылмаларның милекчеләре яисә башка хокук ияләре - бина, корылма периметры яисә бирелгән җир участогы чикләреннән алып 10 м радиуста һәм урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

177.10.автомобиль юлының һәм башка җир кишәрлекләренең бүленгән полосасы чикләрендә урнашкан ягулык салу станцияләре - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә һәм аның янәшәсендәге территория кишәрлек чикләреннән 50 м радиуста һәм урамның машина юлларына кадәр;

177.11.гараж кооперативлары - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территорияләр, янәшәдәге территорияләр һәм участок чикләреннән 50 м радиуста һәм урамның машина юлына кадәр һәм аларга килү юллары;

177.12. «Яңа Кырлай авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге башкарма комитеты - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә җирләү урыны һәм гомуми файдаланудагы участок һәм территория чикләреннән 10 м радиуста якин территория;

177.13.җир кишәрлекләренең хокук ияләре - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә (яки, җир кишәрлеге билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелмәгән очракта, җир кишәрлегенең фактта барлыкка килгән чиге буенча) һәм җир кишәрлегенең тышкы чигеннән алып йә урамның машина юлына кадәр 5 м ераклыктагы территорияләр (юл буйлап объект урнашкан очракта);

177.14.автотранспорт чараларын озак һәм кыска сроклы саклау тукталышлары хужалары - бирелгән җир кишәрлеге чикләрендә территория һәм җир кишәрлегенең тышкы чигеннән 10 м ераклыкта һәм урамның машина юлына кадәр (юл буйлап объект урнашкан очракта) янәшәдәге территория.

IX. Йорт хайваннарын һәм кошларын тоту

178. Йорт хайваннарын тотуның төп принциплары, шартлары, этләрне йөртү кагыйдәләре, «Татарстан Республикасында йорт хайваннарын тотуның аерым мәсьәләләре турында» 2014 елның 7 мартындагы 16-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнә.

179. «Яңа Кырлай авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге гомуми файдаланудагы урамнарда, скверларда, паркларда, майданнарда һәм башка урыннарда авыл хужалыгы терлекләрен (сыерларын, сарыкларын, кәжәләрен, дуңгызларын һәм башкаларын) һәм кошларны көтү тыела.

180.Авыл хужалыгы хайваннарын коткару җирле үзидарә органының норматив-хокукый акты белән билгеләнә торган көтүлекләр урыннарында, хужасын күзәтүдә яисә аның кушуы буенча башка затны күзәтүдә рөхсәт ителә.

181.Йорт хайваннарын урамда калдырганда, терлек хужалары яшел үсентеләр бозылудан һәм терлекләр тотуга тотылган чыгымнарны каплый.

X. Кагыйдәләр таләпләренең үтөлешен тикшереп тору

182.Физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар өлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән җирлек территориясен тәзекләндерү таләпләрен үтәүне тәэмин итәргә тиеш.

183. Әлеге кагыйдәләрне бозу административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы (федераль законнарда һәм Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актларында каралган нормаларны һәм кагыйдәләрне үз эченә алган өлеге Кагыйдәләрнең нигезләмәләреннән тыш) нигезендә җаваплылыкка китерә.

184. Тәзекләндерү өлкәсендә законнар һәм муниципаль хокукый актлар таләпләрен үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплылыкка җәлеп итү күрсәтелгән таләпләрен үтәүдән һәм кертелгән хокук бозуларны бетерүдән затны азат итми.